

A detailed topographic map of the Hjärtareds naturreservat area. The map shows several lakes, including Hjartaredsjön, Sjö 1:2, Sjö S:2 sjöen, and Amtasjön. Land parcels are outlined in black and labeled with numbers like 1:1, 1:2, 1:7, etc. Some areas are highlighted in yellow or green. A scale bar at the bottom left indicates distances up to 500 meters. A north arrow points upwards. The map also shows surrounding areas like Aspenås, Tolvbacka, and Hallaberg.

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (MB) att förklara de områden som avgränsas av blå heldragen linje på ovanstående karta som naturreservat, med syfte, skäl och föreskrifter enligt nedan.

2024-12-04

7334-2011

Reservatets gränser ska märkas ut i fält och dess namn ska vara Hjärtareds naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 1).

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Naturreservatets skogar ska ha strukturer och funktioner som är viktiga för den biologiska mångfalden såsom hög, kontinuerlig tillgång av liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier och grovlek, gamla träd, senvuxna träd samt olikåldrighet i trädskiktet. Skogarna ska ha ett stort inslag av bok och ek, men det får gärna finnas blommande och bärande buskar och träd av andra inhemska arter. Skogsmiljöerna ska bevaras och utvecklas genom naturvårdande skötselinsatser. Öarna ska ge förutsättningar för häckning av storlom. De delar av Hjärtaredsjön som omfattas ska ges förutsättningar att ha en hög grad av naturlighet.

Syftet skall nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering och produktionsskogsbruk,
- gran avvecklas och röjs fortlöpande,
- gamla ekar och efterträdare till dessa gynnas genom att träd som riskerar att konkurrera ut dem tas bort eller ringbarkas. I de fall ett träd med höga naturvärden växer för nära en gammal ek eller dess efterträdare, bör trädet som på sikt bedöms bidra mest till områdets naturvärden sparas.
- nya ekar ges möjlighet att komma upp och utvecklas, t ex genom att ytor där det idag finns gran planteras och hägnas,
- ringbarkning och veteranisering av träd kan genomföras i bestånd med begränsade naturvärden för att påskynda utvecklingen av viktiga strukturer och funktioner som död ved, hålligheter, savflöden, luckighet och olikåldrighet,
- stränder och skog kan betas,
- främmande arter bekämpas om de riskerar att skada de naturvärden som reservatet avser att bevara,
- området i övrigt lämnas för fri utveckling så att mängden död ved och inslaget av gamla träd ökar samt att
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i skötseln av reservatet.

2024-12-04

7334-2011

Skälen för beslutet

Området utgörs av ädellövskog med höga naturvärden. Dokumenterat höga värden finns bland kryptogamer, fåglar och svampar.

Naturvärdena kan skadas av skogsbruksåtgärder som avverkning och gallring, av fysisk exploatering, av förändrad hydrologi samt av konkurrens från gran och främmande arter. Eken hotas också av konkurrens från bok.

De viktigaste åtgärderna för att bevara naturvärdena är att skydda området mot produktionsskogsbruk och exploatering samt att hålla efter gran och i viss mån även andra trädarter.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § MB, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservat, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att inom området:

1. uppföra byggnad, anordning eller anläggning,
2. uppföra mast eller antenn samt anlägga luft- eller markledning,
3. anlägga väg,
4. borra, spränga, schakta, gräva, muddra, markbearbeta eller bedriva täkt,
5. dika, dämna, dikesrensa eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi. Med Länsstyrelsen tillstånd är det dock tillåtet att underhålla dike enligt bestämmelserna i 11 kap. 17 § miljöbalken under förutsättning att diket är lagligt anlagt,
6. anordna upplag, tippa eller fylla ut,
7. kalka, gödsla eller sprida bekämpningsmedel,
8. bedriva skogsbruk eller i annat syfte avverka, gallra, röja, föryngra skog eller på annat sätt påverka vegetationen,
9. ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grövre grenar,
10. utfodra vilt förutom användning av åtel som kräver tillstånd från Länsstyrelsen,
11. framföra motordrivet fordon annat än på bilväg eller parkera annat än på anvisad plats,
12. ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning,
13. sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift samt att
14. inplantera för området främmande arter.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

15. anordna lägerverksamhet, tävlingar eller andra arrangemang samt att

2024-12-04

7334-2011

16. utföra undersökningar som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- a) Förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna B 1-5.
- b) Åtgärder som gynnar lax och flodpärlmussla i avrinningsområdet (t.ex. fortsatt kalkning), eller hotade arter i Hjärtaredsjön under förutsättning att åtgärderna inte motverkar syftet med naturreservatet.
- c) Undersökningar som görs på uppdrag av myndigheter för att följa upp miljötillståndet under förutsättning att åtgärderna inte motverkar syftet med naturreservatet.
- d) Jakträttsinnehavare att använda motordrivet fordon för uttransport av älg, hjort och vildsvin i enlighet med terrängkörningsbestämmelserna.
- e) Snitsling och skyltning vid jakt under förutsättning att dessa avlägsnas senast ett dygn efter avslutad jakt.
- f) Hjärtaredssjöns Fiskevårdsområdesförening att ha skyltar om fiske och fiskekort.
- g) Extensivt bete av nötkreatur eller häst i området väster om bilvägen, under förutsättning att inga skyddsvärda träd skadas.
- h) Markägare till Sjö 1:2 att:
 - ta ner träd och buskar som skymmer utsikten i område markerat som "utsiktsröjning" på karta 1,
 - underhålla väg/stig markerad på karta 1 under förutsättning att inget material tillförs området som kan innehålla för området främmande arter eller förorenande ämnen samt att överskottsmassor och överblivet material forslas ut ur naturreservatet samt att
 - till och med år 2040:
 - bedriva skogsbruk inom området markerat som granskog på karta 2,
 - köra sträckningen som är markerad som brukningsväg på karta 2 i den utsträckning som krävs för att kunna sköta granskogen och ta ut virket. Unga trädplanter och buskar längs vägsträckningen får tas bort i den utsträckning som krävs för att skogsbruk ska kunna bedrivas. Körskador ska undvikas och om de uppkommer ska de repareras.
 - lägga upp virke i samband med gallring och avverkning på plats markerad som virkesupplag på karta 2. Virket får dock inte ligga kvar mer än högst 4 månader.

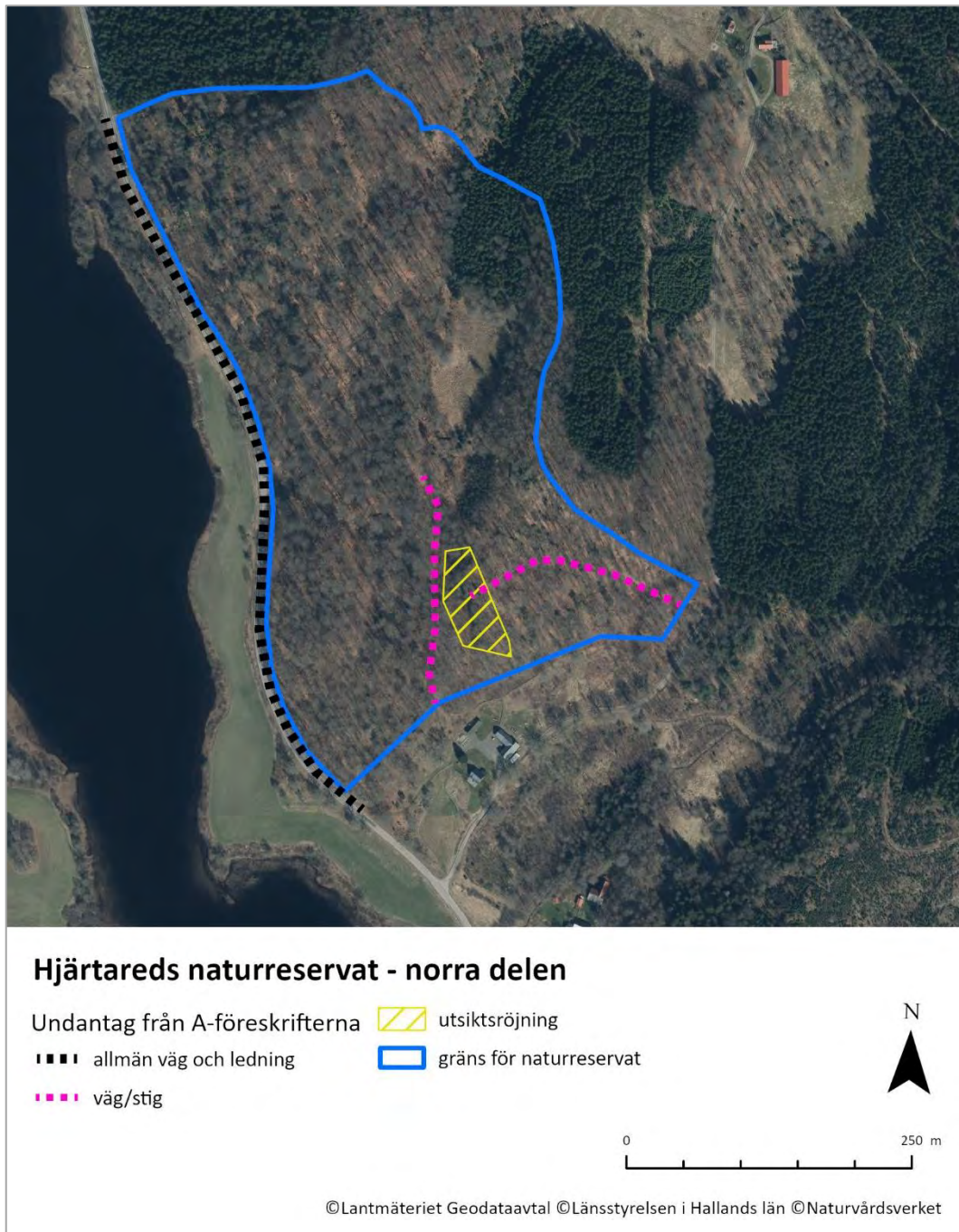
2024-12-04

7334-2011

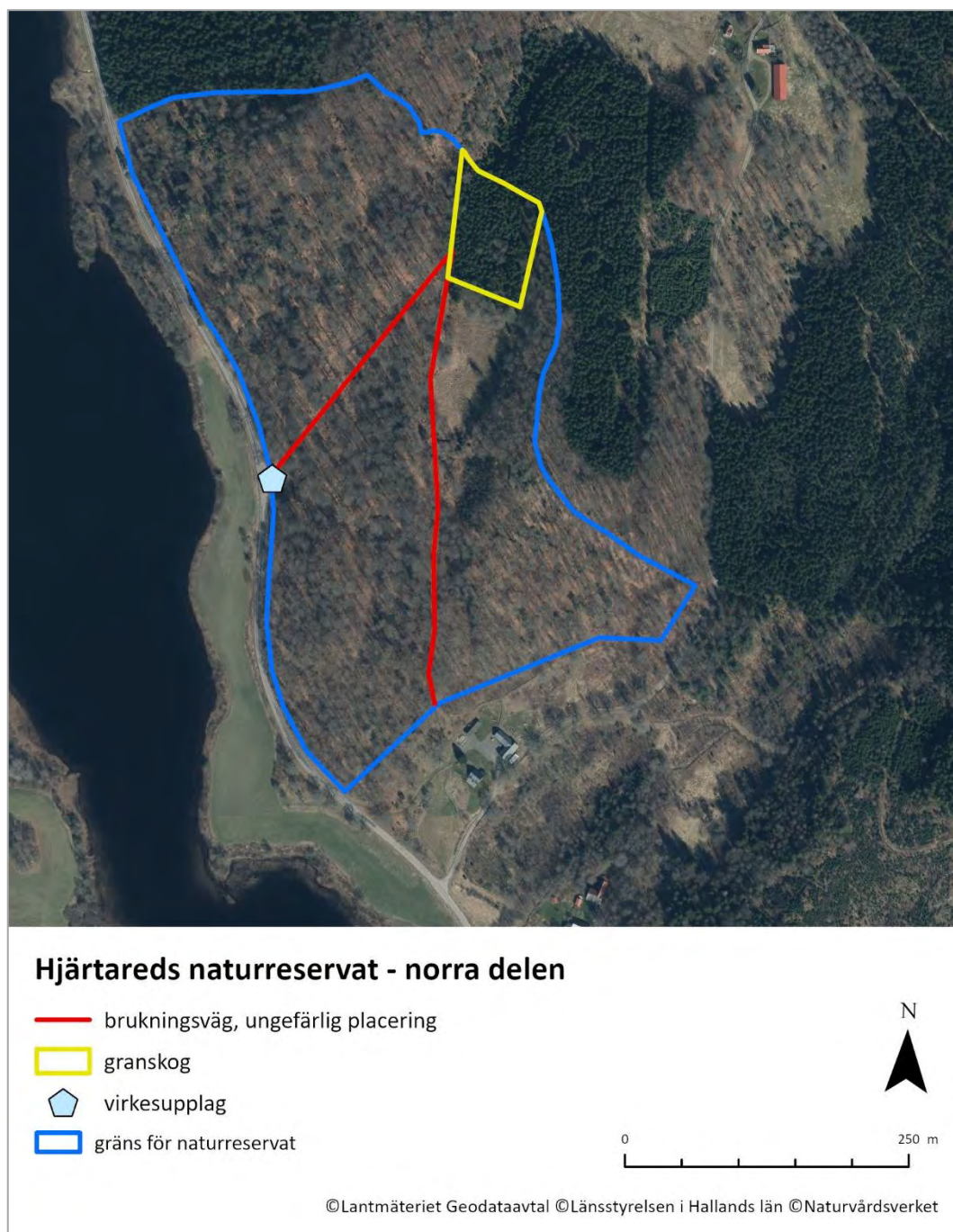
- i) Drift och underhåll¹ av allmän väg och ledningar som markerats på karta 1 och karta 3 samt väg/stig som markerats på karta 3 under förutsättning att inget material som innehåller främmande arter eller förorenade ämnen tillförs reservatet och att överskottsmassor och överblivet material forslas ut ur naturreservatet när arbetet avslutas. Delar av vägarna och stigarna ligger utanför naturreservatet, men de delar som berörs av reservatet omfattas av detta undantag.
- j) Markägare till Hjärtared 1:17 att:
- klippa gräs och röja sly, samt ta bort klena träd i ytan markerad som ”parkering” på karta 3, samt att låta någon annan göra detta samt att
 - fälla träd och ta bort buskar för att skapa utsikt över sjön på plats markerad på karta 3, dock får inga träd eller plantor av ek tas bort. Bok får endast tas bort om stammarna är mindre än 5 cm i diameter. All ved ska lämnas i naturreservatet.
- k) Markägare till Hjärtared 1:4 att:
- underhålla brukningsvägen och vändplatsen som är markerad på karta 3, samt att ha tillfälligt upplag av timmer på denna. Dock får inget material tillföras området som kan innehålla för området främmande arter eller förorenande ämnen. Dessutom måste överskottsmassor och överblivet material forslas ut ur naturreservatet.
- l) Nuvarande nyttjanderättsinnehavare av stugan markerad på karta 4 samt deras barn och barnbarn att:
- inom område markerat som ”område för stuga” på karta 4 underhålla stugan, samt att ersätta den med en ny på högst 15 kvadratmeter och att i anslutning till stugan anlägga ett torrdass på högst 3 kvadratmeter under förutsättning att det kan göras utan påtaglig påverkan på naturen utanför detta område
 - ta bort granar, men inte några andra arter, inom område markerat som ”utsiktsröjning av gran tillåten” på karta 4 samt att
 - ta bort stugan och återställa marken under förutsättning att det görs utan påtaglig skada på naturreservatet.

För att åtgärderna som rör stugan ska kunna genomföras krävs markägarens medgivande. Ovanstående medger inte att el, vatten eller avlopp dras till stugan eller att det sås eller planteras runt stugan. Åtgärderna ovan kan kräva tillstånd enligt strandskyddsbestämmelserna och annan lagstiftning.

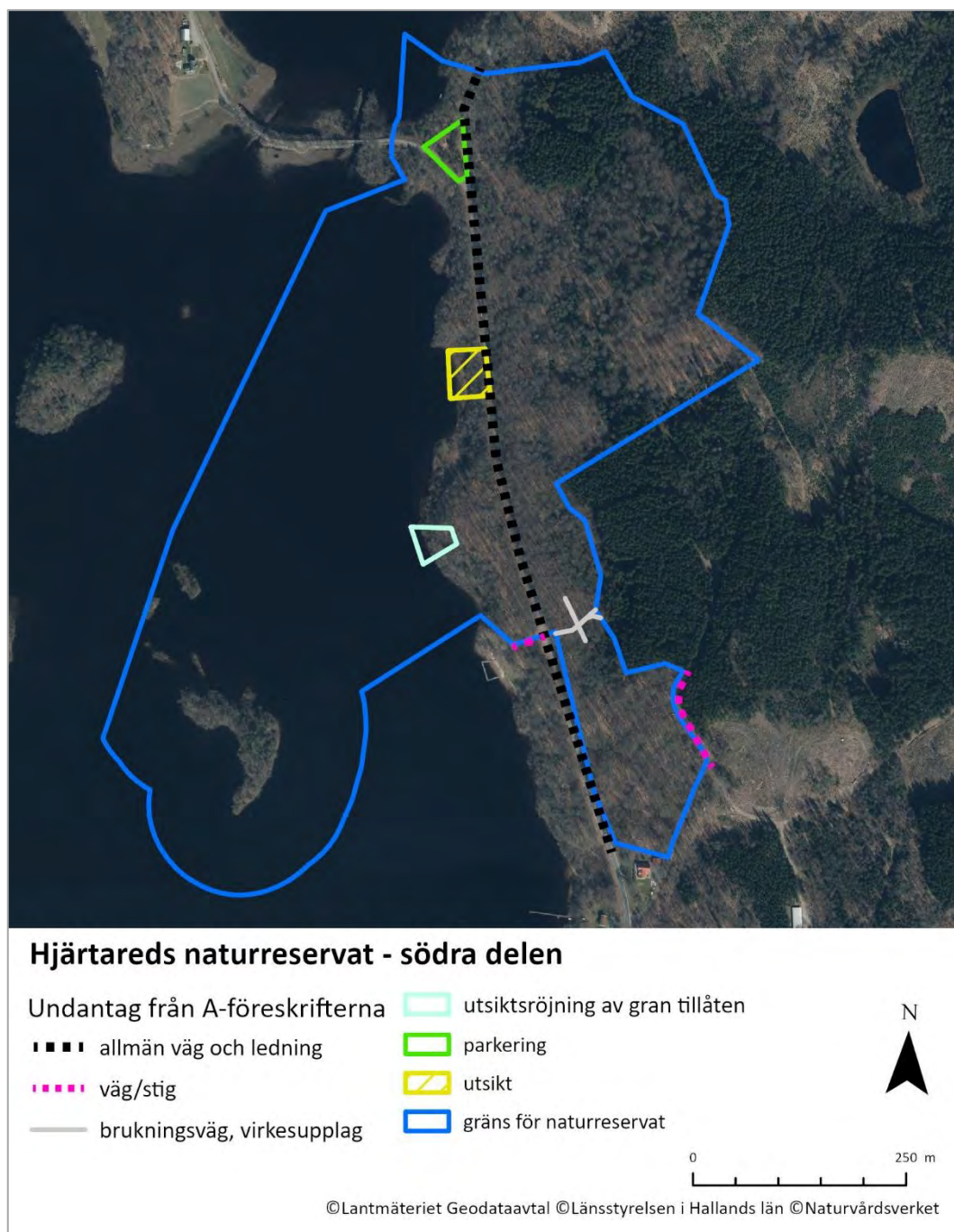
¹ Undantaget omfattar även akuta åtgärder och man får använda de redskap och maskiner som är nödvändiga. Man får köra och parkera i, till och från kabelstråket, man får utföra grävning och schaktning i kabelstråket. Det är också tillåtet att fälla och beskära träd och buskar i den uträkning som krävs för att upprätthålla elsäkerheten samt tillräcklig standard på vägen. Eftersom det finns träd med höga naturvärden nära vägen/kabelstråket bör en noggrann avvägning göras av vilka metoder och åtgärder som är nödvändiga.

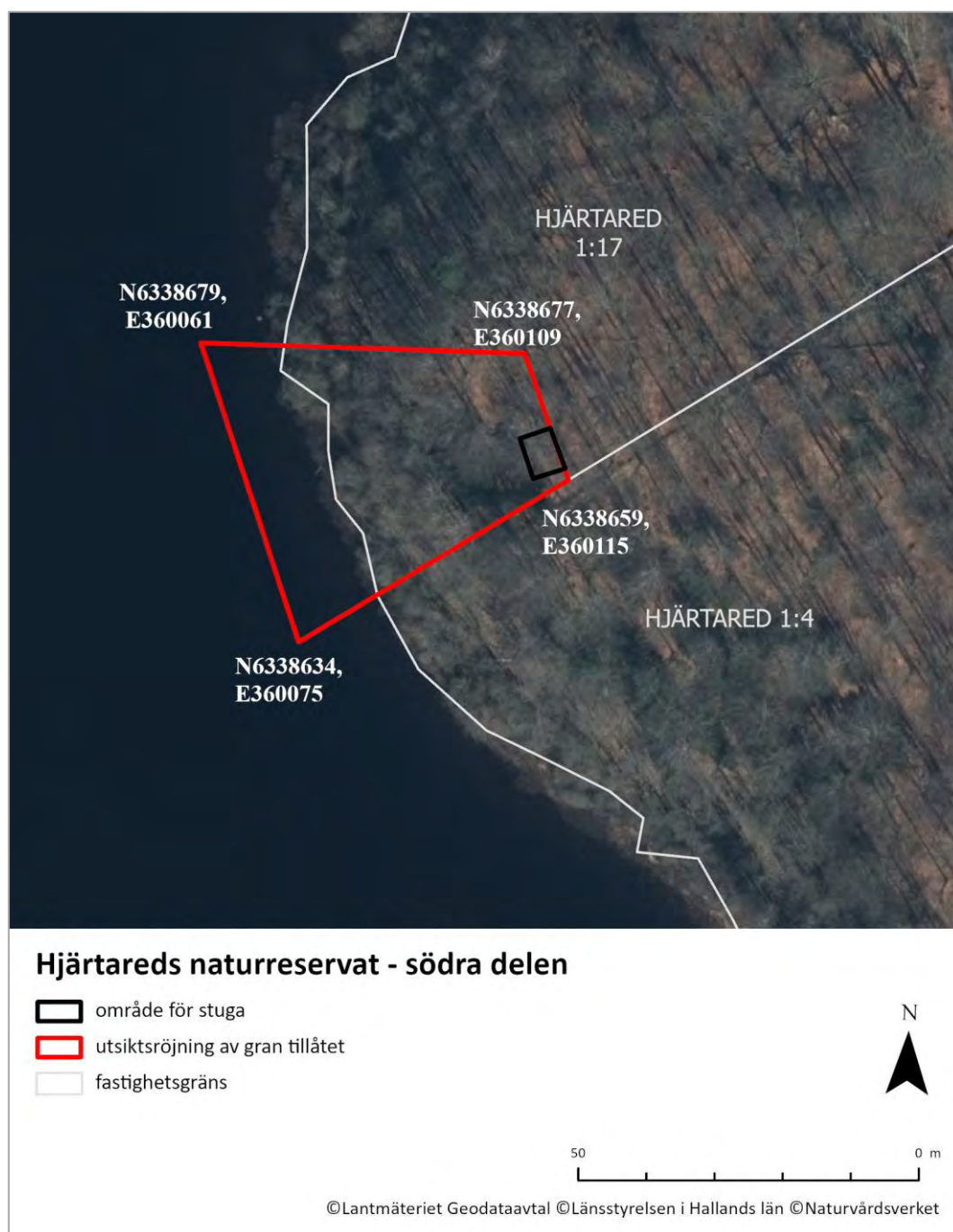
Karta 1. Undantag från A-föreskrifterna i den norra delen. Observera att vägen i väster ligger utanför naturreservatet. Även ledningarna ligger sannolikt utanför naturreservatet, men då det råder viss osäkerhet finns ett undantag för underhåll av dessa.

Karta 2: Undantag från A-föreskrifterna som endast gäller till och med år 2040.

Karta 3: Undantag från A-föreskrifterna i den södra delen.

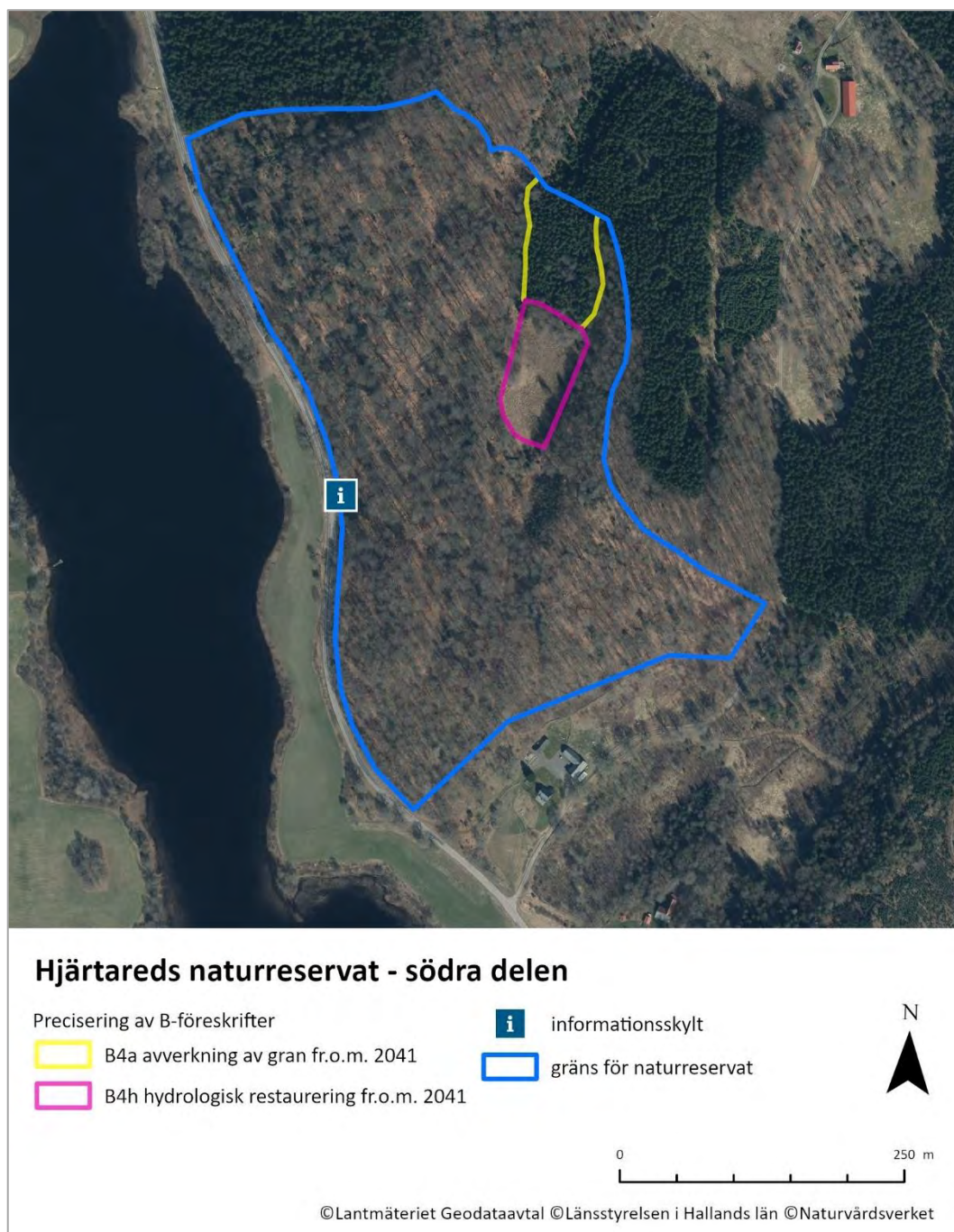
Karta 4: Undantag från A-föreskrifterna för stuga. I kartan anges koordinaterna för området där gränröjning är tillåten.

2024-12-04

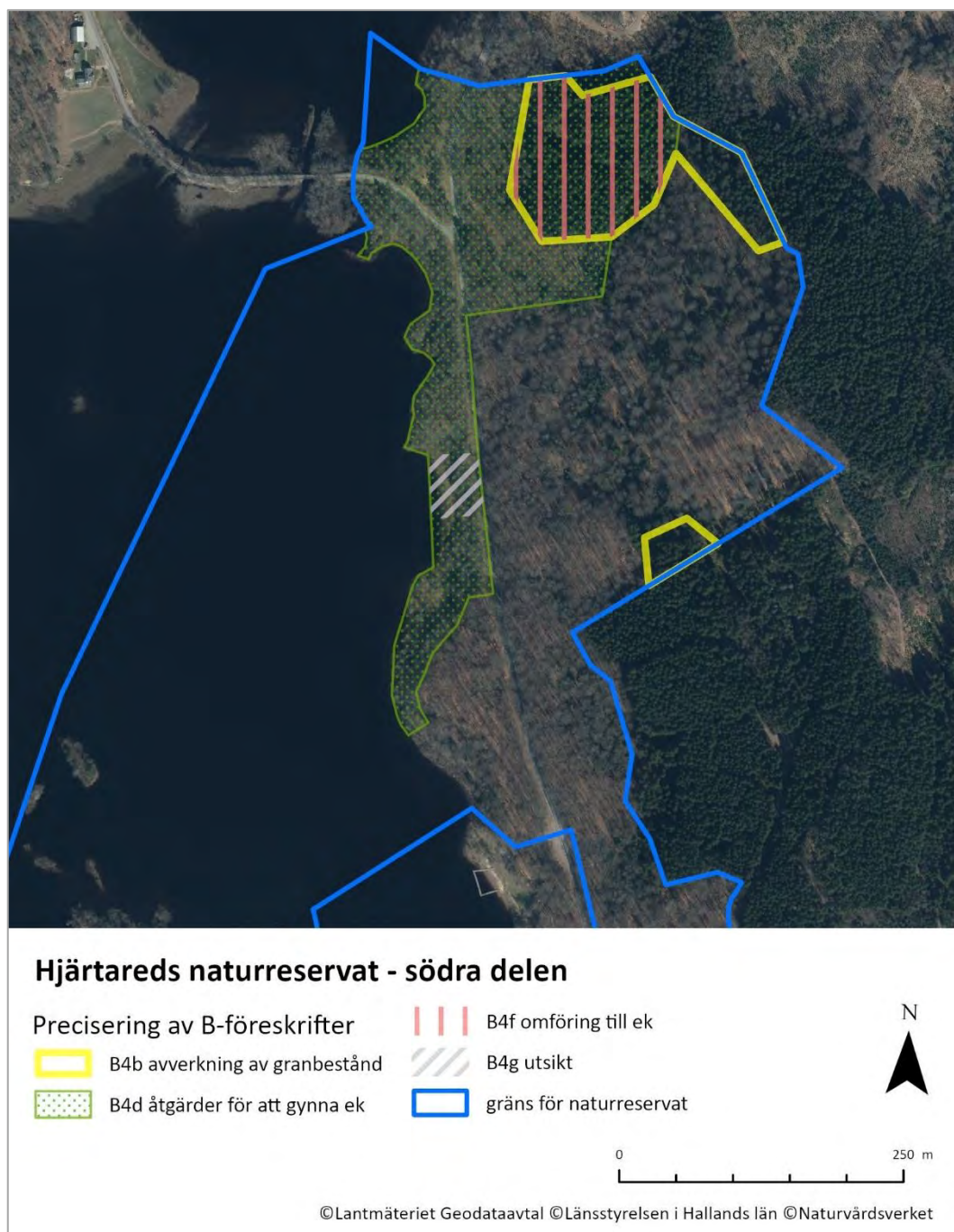
7334-2011

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla åtgärder inom området enligt följande:

1. utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. anläggning och underhåll av friluftslivsanordningar på Hjärtared 1:17 och Hjärtared 1:4, exempelvis informationsskylt, parkeringsplats, toalett och markerade stigar,
3. uppsättning och underhåll av en informationsskylt på plats markerad på karta 5, samt att i anslutning till skylten ta bort buskar och sly så att det blir en ca en meter bred ingång till reservatet,
4. naturvårdande skötsel i form av:
 - a. avverkning av granbeståndet som markerats på karta 5 från och med år 2041,
 - b. avverkning av granbestånden som markerats på karta 6,
 - c. fällning, röjning och ringbarkning av gran i hela reservatet,
 - d. fällning, röjning, och ringbarkning av bok, björk och andra trädslag för att gynna ek i området markerat på karta 6,
 - e. att en del träd som är högst 80 år gamla görs till högstubbar, lågor eller veteraniseras (endast på Sjö 1:2 och Hjärtared 1:4),
 - f. åtgärder för att skapa nya bestånd av lövträd (till exempel sådd, plantering, röjning, hägning) i hela reservatet om det saknas naturlig föryngring av bok och ek, samt direkt efter granavverkning i område markerat som ”ekplantering” på karta 6,
 - g. borttagande av träd för att skapa utsikt i område markerat som utsikt på karta 6,
 - h. hydrologisk restaurering av kärret markerat på karta 5 från och med år 2041,
 - i. bete, röjning och slätter på den del av Hjärtared 1:17 som är väster om bilvägen,
 - j. bekämpning av främmande arter samt
 - k. utsättning av hotade arter där utsättningar krävs för att stärka artens möjlighet till långsiktig överlevnad i länet.
5. undersökningar och dokumentation av friluftsliv, mark, vatten samt växt-, svamp- och djurliv.

Karta 5: Kartan visar var i det norra området vissa B-föreskrifter gäller.

Karta 6: Kartan visar var i det södra området vissa B-föreskrifter gäller.

2024-12-04

7334-2011

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservat samt om ordningen i övrigt inom naturreservat (7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada levande eller döda träd, buskar och grenar,
2. skada, plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar annat än enstaka exemplar. Förbudet gäller inte plockning av matsvamp,
3. sätta upp tavla, affisch, skylt, snitsel eller göra inskrift,
4. tälta mer än två dygn i följd samt att
5. ha husvagn eller husbil parkerad i reservatet kl. 22-06.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

6. anordna lägerverksamhet, tävlingar eller andra arrangemang,
7. inplantera för området främmande arter samt att
8. utföra undersökningar som innebär markering, insamling eller annan påverkan på naturmiljön. Detta krav om tillstånd gäller dock inte vid insamling och dödande av ryggradslösa djur om insamlingen krävs för att en säker artbestämning ska kunna ske, den görs manuellt genom plockning, håvning eller motsvarande (alltså ej med fällor) och den görs utan att bark, ved eller andra substrat skadas.

Upplysningar

A-föreskrifterna gäller för åtgärder och verksamheter som genomförs med stöd av äganderätt eller andra juridiska rättigheter, t.ex. nyttjanderätt och servitut. I det fall en åtgärd som enligt lag enbart får utföras av en rättighetsinnehavare, utförs av en person som saknar rättighet, omfattas denna person av de förbud som meddelas i A-föreskrifterna. Således gäller A-föreskrifterna till exempel för alla personer som röjer sly eller avverkar i reservatet, eftersom en sådan åtgärd endast får utföras av rättighetsinnehavare (eller av annan efter medgivande från rättighetsinnehavare).

C-föreskrifterna gäller för allmänheten. Föreskrifterna riktar sig även till markägaren och andra med särskild rätt till fastigheten då dessa utövar aktivitet som inte är knutet till dessa rättigheter.

Vid skötselåtgärder ska markägarna tillfrågas i första hand och endast då dessa tackar nej eller inte är tillgängliga under längre tid ska någon annan tillfrågas. Åtgärderna ska i båda fallen utföras till marknadsmässiga priser. Om skötselåtgärderna inte utförs enligt de instruktioner som ges vid varje enskilt skötseluppdrag kan

2024-12-04

7334-2011

Länsstyrelsen frångå dessa åtagande i fortsättningen. Detta gäller nuvarande markägare. När fastigheterna övergår i annat ägande kan dessa åtaganden från Länsstyrelsens sida omprövas.

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken (C-föreskrifterna) träder i kraft den 28 december 2024 även om beslutet överklagas.

I föreskrift A1 i detta beslut förbjuds uppförande av ny byggnad eller anläggning. När beslutet fattas finns det endast en byggnad i området, och det är stugan som är markerad på karta 4. Vidare finns två båtar upplagda i nordvästra delen av Hjärtared 1:17.

Andra bestämmelser

Länsstyrelsen erinrar även om att andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet, eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

Fågelskyddsområde

Länsstyrelsen beslutade 1983-02-25 om fågelskyddsområdet Öar i Hjärtaredsjön enligt 14 § naturvårdslagen samt 15 och 17 §§ naturvårdsförordningen (dnr 11.111-541-81), som berör del av det nu bildade naturreservatet. Skyddet innebär att det är förbjudet att färdas eller uppehålla sig på öarna och omgivande vattenområde 1 april - 15 juli.

16 § lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter

Under tiden den 1 mars-20 augusti ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

2 kap. 1, 6-8 §§ kulturmiljölagen (1988:950), fornlämningar

De fornlämningar som återfinns inom reservatet är skyddade enligt lag. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda, vårda och undersöka en fornlämning.

7 kap. 13-18h §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser

Strandskyddsområde berör de delar av reservatet som ligger inom 100 meter från sjöar och vattendrag. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga

2024-12-04

7334-2011

förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

11 kap. miljöbalken, vattenverksamhet, samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar, bortledning av vatten från eller grävning och rensning av vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Även åtgärder som utförs för att avvattna mark eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål är att betrakta som vattenverksamhet (markavvattning).

1 § terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594)

Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är, med vissa undantag, förbjuden.

4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845), fridlysta arter

Många arter är fridlysta. Det innebär att djuren och växterna inte får skadas eller störas, och i många fall även att fortplantningsområden och viloplatser är skyddade. Alla fåglar, groddjur, kräldjur, fladdermöss samt orkidéer är fridlysta, och dessutom ett urval av andra organismer. Flodpärlmussla är fredad enligt förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (SFS 1994:1716).

12 kap. 6 § miljöbalken

För verksamheter och åtgärder som kan ändra naturmiljön väsentligt krävs samråd med Länsstyrelsen, i de fall verksamheten eller åtgärden inte omfattas av tillståndsplikt eller anmälningsplikt enligt miljöbalken. Inom reservat kan t ex underhåll av ledningsgator eller vägar omfattas av samrådsplikt.

Artikel 7 i Europaparlamentets och Rådets Förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter: Invasiva främmande arter av unionsbetydelse får inte avsiktligt tillåtas reproducera sig, växa eller odlas.

Hur man överklagar

Eventuellt överklagande skickas till halland@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen, 301 86 Halmstad. Ange vilket beslut som överklagandet gäller, t.ex. genom att ange diarienumret. Skriv också vilken ändring som begärs.

För att överklagandet ska kunna prövas måste det komma in till Länsstyrelsen senast den **27 december 2024**. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Länsstyrelsen skickar överklagandet vidare till Regeringen för prövning.

Kungörelse av beslut

Detta beslut kommer att kungöras i ortstidning och i länets författningssamling enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen i Hallands län och Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/halland.

Beskrivning av området

Naturreservatet Hjärtared är 58 hektar stort och består i huvudsak av ädellövskog i en västslänt vänd mot den vackra Hjärtaredsjön. Reservatet innefattar även några mindre öar, som sedan 1983 är fågelskyddsområde. Naturreservatet utgörs till största delen av hedbokskog, men en mindre del är hedekskog.

Den östra delen som ligger högst upp i slänten pekades 1995 ut som nyckelbiotop med värdefull fågelfauna och kryptogamflora. Där finns flera ovanliga arter som liten ädellav, bokvårtlav och bokkantlav.

Området kring Hjärtaredsjön är mycket vackert och relativt ostört, det lämpar sig väl för en fika vid stranden eller en fridfull skogspromenad.

Uppgifter om reservatet

Namn	Hjärtared
Kommun	Falkenberg
Distrikt	Ullared
Areal	57,5 hektar

Lägesbeskrivning	Ca 4 km nordväst om Ullared.
Mitttkoordinater SWEREF 99 TM	N 6339220, E 360044
Naturgeografisk region	Region 11: Sydsvenska höglandets och Smålandsterrängens myrrika västsida
Naturvårdsregister-ID	2060961
Fastigheter och marksamfälligheter	Sjö 1:2 (del av), Hjärtared 1:4 (del av), Hjärtared 1:17 (del av), Hjärtared S:2 (del av)
Markägarkategori	Enskild
Förvaltare	Länsstyrelsen

Ärendets handläggning

Då området nyckelbiotopinventerades 1995 uppmärksammades de höga naturvärdena i branterna öster om sjön. År 2007 inleddes samtal med ägarna till de berörda fastigheterna. Staten skrev ett treårigt naturvårdsavtal med ägaren till Hjärtared 1:4 år 2009. Vidare tecknades avtal om intrångsersättning mellan staten och ägarna till Hjärtared 1:17 år 2011 och med ägaren till Hjärtared 1:4 år 2013. År 2020 vände sig ägarna till Sjö 1:2 till Skogsstyrelsen med önskemål om att delar av deras skog skulle ges ett långsiktigt skydd. I samråd med markägarna och Skogsstyrelsen övergick frågan till Länsstyrelsen, och avtal om intrångsersättning tecknades 2022 mellan staten och markägarna.

I september 2024 skickades förslaget till beslut och skötselplan på remiss till myndigheter, organisationer och berörda sakägare. Svar inkom från Falkenbergs kommun, SGU, Skogsstyrelsen, E.ON Energidistribution AB, Hjärtaressjöns Fiskevårdsområdesförening, Hallands Botaniska förening och två enskilda. Ingen motsatte sig reservatsbildningen, men några lämnade synpunkter som gjorde att förslaget ändrades så att reservatet inte ska hindra kalkning och andra åtgärder för lax och flodpärlmussla, myndigheters undersökningar av miljön, Fiskevårdsområdets skyltning samt att det tydliggjordes hur ledningar får underhållas och repareras. I bilaga 3 redovisas yttrandena samt hur Länsstyrelsen valt att beakta dem.

Länsstyrelsens bedömning

Val av område och skyddsform

Reservatet utgörs till stor del av bokskog med skyddsvärd kryptogamflora och värden för fåglar, svampar och insekter. Värdekärnan utgörs av en stor bokdominerad nyckelbiotop på en västvänd sluttning ner mot Hjärtaredsjön. Området ligger inom värdetrakt för ädellövskog (4 - Hallands mellanbygd) och utgörs till stor del av ädellövskog som är en prioriterad skogstyp enligt Nationell strategi för formellt skydd av skog (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2017). Bokskogarna inom reservatet bedöms ha höga naturvärden på beståndsnivå. Sammantaget gör detta att området är prioriterat för skydd enligt den nationella strategin för formellt skydd av skog (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2017).

Det som kan hota värdena är bl.a. avverkning, gallring, plantering av främmande trädslag, konkurrens från gran, exploatering samt fragmentering av biotoperna. Även exploateringar utanför reservatets gränser kan i vissa fall vara negativa för natur- eller upplevelsevärden.

Då ett rationellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området behövs någon form av långsiktigt skydd. Området kräver en del skötsel- och restaureringsinsatser vilket medför att en skötselplan behövs. Vidare krävs ordningsföreskrifter för att bevara områdets värden. Naturreservat är därmed den lämpligaste skyddsformen.

Beslutet följer riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd, Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv".

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Ätradalen-Högvadsån är angivet som riksintresse för naturvård (MB 3 kap.6 §). Reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den för området gällande översiktsplanen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att avgränsningen av området, reservatets omfång och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Medverkande i beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Anders Thornberg. I handläggningen av ärendet medverkade tf. länsråd Lovisa Ljungberg, naturvårdsdirektör Henrik Martinsson, länsfiskekonsulent Erika Axelsson, länsantikvarie Jenny Nord och naturvårdshandläggare Viveka Strand. Den sistnämnda har varit föredragande.

Anders Thornberg

Viveka Strand

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan
Bilaga 2	Rödlistade och regionalt intressanta arter
Bilaga 3	Sammanställning av inkomna remissvar

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Skötselplan för Hjärtareds naturreservat

i Falkenbergs kommun

Titel: Skötselplan för Hjärtareds naturreservat i Falkenbergs kommun

Diarienummer på Länsstyrelsen i Hallands län: 7334-2011

Författare: Viveka Strand

Kartor: © Länsstyrelsen Halland © Lantmäteriet Geodatasamverkan © Naturvårdsverket
© Skogsstyrelsen

Förord

Skötselplanen riktar sig främst till reservatets förvaltare och är utformad så att syftet med reservatet ska kunna uppnås. Reservatet är indelat i skötselområden, och i varje skötselområde beskrivs hur området ser ut idag, vilka kvaliteter man vill ha, och vilka åtgärder som kan behövas. Skötselplanen har en hög ambitionsnivå, men då förvaltarens resurser styrs av politiska beslut är det inte säkert att alla åtgärder kan genomföras. Till hjälp för förvaltaren har därför en prioritering av åtgärderna gjorts.

Innehållsförteckning

Förord.....	1
1. Syfte med säkerställande och skötsel.....	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1 Markslag, naturtyper och arter.....	3
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt naturförhållanden	5
2.3 Beskrivning av bevarandevärden.....	7
2.4 Referenser	10
3. Skötsel av området	11
3.1. Generella riktlinjer.....	11
3.2 Skötselområden	12
4. Friluftsliv och turism	15
Beskrivning.....	15
Mål.....	16
Åtgärder	16
5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning	16
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	17
7. Kartor	18
7.1 Översiktskarta	18
7.2 Skötselområden	19
7.3 Naturtypskarta	24
7.4 Målnaturtypskarta.....	25
7.5 Naturtyper enligt Natura 2000	26
7.6 Naturvärden	27
7.7 Historiska kartor	28
7.8 Friluftsliv	30
7.9 Skötselåtgärder för ek och utsikt	31

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Naturreservatets skogar ska ha strukturer och funktioner som är viktiga för den biologiska mångfalden såsom hög, kontinuerlig tillgång av liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier och grovlek, gamla träd, senvuxna träd samt olikåldrighet i trädsiktet. Skogarna ska ha ett stort inslag av bok och ek, men det får gärna finnas blommande och bärande buskar och träd av andra inhemska arter. Skogsmiljöerna ska bevaras och utvecklas genom naturvårdande skötselinsatser. Öarna ska ge förutsättningar för häckning av storlom. De delar av Hjärtaredsjön som omfattas ska ges förutsättningar att ha en hög grad av naturlighet.

Syftet skall nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering och produktionsskogsbruk,
- gran avvecklas och röjs fortlöpande,
- gamla ekar och efterträdare till dessa gynnas genom att träd som riskerar att konkurrera ut dem tas bort eller ringbarkas. I de fall ett träd med höga naturvärden växer för nära en gammal ek eller dess efterträdare, bör trädet som på sikt bedöms bidra mest till områdets naturvärden sparas.
- nya ekar ges möjlighet att komma upp och utvecklas, t ex genom att ytor där det idag finns gran planteras och hägnas,
- ringbarkning och veteranisering av träd kan genomföras i bestånd med begränsade naturvärden för att påskynda utvecklingen av viktiga strukturer och funktioner som död ved, håligheter, savflöden, luckighet och olikåldrighet,
- stränder och skog kan betas,
- främmande arter bekämpas om de riskerar att skada de naturvärden som reservatet avser att bevara,
- området i övrigt lämnas för fri utveckling så att mängden död ved och inslaget av gamla träd ökar samt att
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i skötseln av reservatet.

2. Beskrivning av området

2.1 Markslag, naturtyper och arter

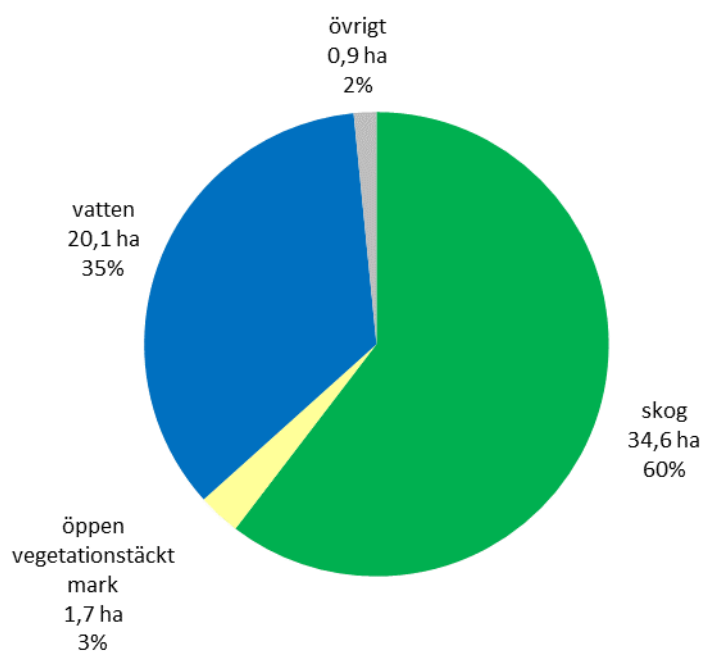
Indelning enligt marktäckedata

Nedan presenteras indelning i naturtyper och arealer av dessa enligt Naturvårdsverkets marktäckedata, som är en satellitbaserad naturtypskartering.

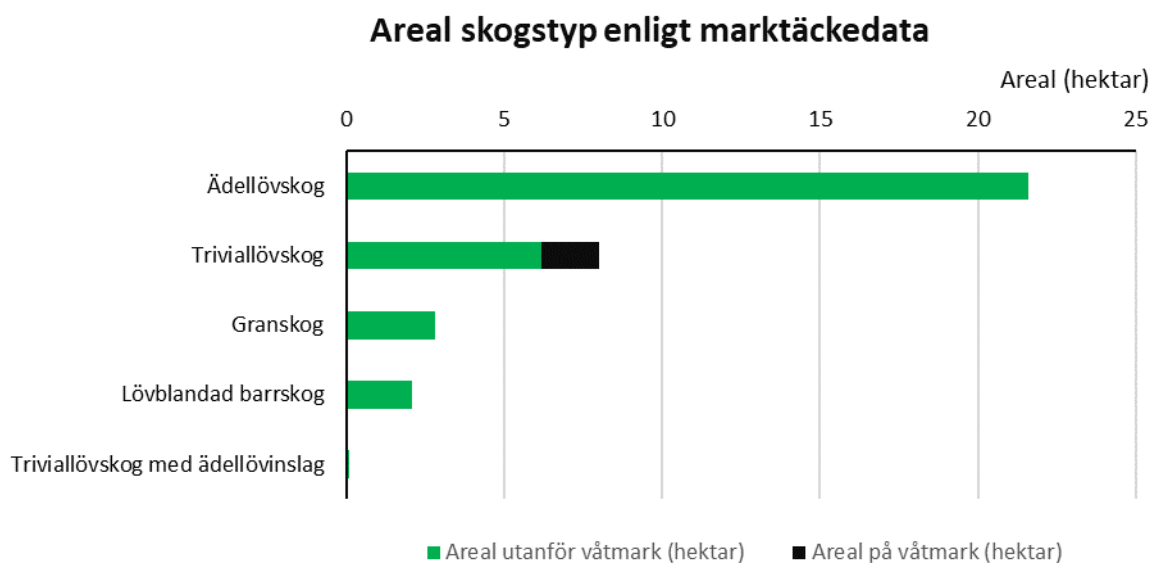
Tabell 1. Arealen av olika naturtyper enligt marktäckedata.

Naturtyper (marktäckedata)	Areal utanför våtmark (hektar)	Areal på våtmark (hektar)	Total areal (hektar)
Ädellövskog	21,6	0,0	21,6
Triviallövskog	6,2	1,8	8,0
Lövblandad barrskog	2,1	0,0	2,1
Triviallövskog med ädellövinslag	0,1	0,0	0,1
Granskog	2,8	0,0	2,8
Sjö och vattendrag	-	-	20,1
Öppen våtmark	-	-	0,9
Övrig öppen mark med vegetation	-	-	0,8
Exploaterad mark	-	-	0,9
Totalt skogsmark	-	-	34,7
Totalt produktiv skogsmark	-	-	34,2
Totalt all mark	-	-	57,5

Markslag i reservatet

Figur 1. Fördelningen av olika markslag inom reservatet enligt Naturvårdsverkets marktäckedata.

Figur 2. Arealen av olika skogstyper i reservatet enligt Naturvårdsverkets marktäckedata.

Naturtyper av Natura 2000-typ

Natura 2000-naturtyp	Areal (hektar)
3130 Ävjestrandsjöar	19,8
9110 Näringsfattig bokskog	28,2
9190 Näringsfattig ekskog	2,5
Totalt	51,0

Rödlistade och regionalt intressanta arter

6 rödlistade och 24 regionalt intressanta arter har påträffats i reservatet och dessutom ytterligare 41 naturvårdsintressanta arter i närområdet, se förteckning i bilaga 2 till beslutet om naturreservatet. Många av arterna som påträffats utanför finns i en angränsande bokskog och förväntas kunna sprida sig till reservatet.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt naturförhållanden

Naturförhållanden

Reservatet ligger i Hallands skogsbygd, 28 km från kusten, knappt 4 km norr om Ullared. Reservatet är uppdelat i två delområden, det norra utgörs av lövskog, det södra av lövskog samt delar av Hjärtaredsjön med några öar. Reservatets högsta punkt är ca 150 meter över havet, och den lägsta är sjön som befinner sig på 74 meter över havet. Terrängen sluttar åt väster mot sjön. Området ligger över högsta kustlinjen på morän med underliggande

urberg. Jordtäcket är bitvis tunt. Berggrunden utgörs av gnejs, utom i östra kanten av norra delområdet där det är granit. Förekomst av näringskrävande växter i södra områdets östra del tyder på att det finns stråk av grönsten.

Nuvarande markanvändning

Nästan all fastmark är skogsklädd, enda undantagen är ett dikat kärr i norra delen, en gräsyta vid parkeringen samt vägen som skär genom reservatet. Merparten av skogen är bokskog, men det finns granplanteringar på två platser, blandlövskog med graninslag på öarna och längs sjön och betydande inslag av ek på några platser. Det bedrivs aktivt skogsbruk i granplanteringarna. Även delar av bokskogen har brukats under senare tid, t ex har gallring skett i beståndet längst i norr. Andra delar har fått stå mer orörda, där enstaka träd kan ha fällts och gran som växt in i ädellövträden tagits bort.

Hjärtaredsjön används för rekreation. Det finns båtuthyrning i södra delen av sjön och en kommunal badplats, båda utanför reservatet. Vattenförekomsten ”WA89288790 Hjärtaredsjön” är klassad som måttlig ekologisk status, vilket är sämre än det önskvärda tillståndet. Detta beror främst på att det finns flera definitiva vandringshinder nedströms vilket kan påverka artsammansättningen i sjön.

Öarna i Hjärtaredsjön är sedan 1983 fågelskyddsområde, vilket innebär att tillträde är förbjudet inom 100 meter från öarna under storlommens häckningsperiod, 1 april till 15 juli.

Historisk markanvändning

De äldsta uppgifter vi har om markanvändningen i naturreservatet är Malmströms karta över skogens utbredning i Halland 1650 (Malmström 1939). Vid denna tid fanns ett stort lövskogsbälte i området som sträckte sig från några kilometer öster om Rolfstorp till länsgränsen och även inkluderade Åkulla bokskogar. På kartan står angivet "bookeskough" just över Hjärtared. Vid denna tid (1600-talet) uppfördes ett flertal gårdar kring norra delen

Figur 3. Stora delar av reservatet utgörs av bokskog.

av Hjärtaredsjön (Kulturmiljöprogram för Falkenbergs kommun, område 5: Hjärtared), och reservatsområdet nyttjades sannolikt som utmark.

Vid 1860-talets laga skifte fanns två gårdar intill reservatet nämligen Sjö söder om det norra delområdet och Övre Hjärtared söder om det södra delområdet (se karta på sidan 29). Den norra delen av reservatet angavs som beteshagar med tillägg som alekärr, alskog och i söder ljunghägar. Den södra delen beskrevs som ängar med tillägg som stenig ljunghaga, bokhägar, eke (Länsstyrelsens historiska kartöverslag och Lantmäteriets handlingar för laga skifte). I östra delen var det bokskog men invid sjön var det ek. Större delen av reservatet har således betats i viss utsträckning, men det har också funnits lövskog, om än inte så tät som idag och med fler öppna ytor.

Under 1900-talet ökade trädinslaget och på 1920-talets ekonomiska karta är hela reservatets landområden markerat som skog (se karta på sidan 28). På öarna var det lövskog, på fastlandet var det lövskog med inslag av barrträd. På den ekonomiska kartan från 1960-talet ser man att kärret i norra delen har dikats ut och är markerat som åker, men marken i övrigt är skogsklädd. Merparten var bokskog, men några mindre granplanteringar anlades från och med 1950- eller möjligen 1960-talet.

Sammanfattningsvis kan man säga att det funnits skog i området så långt tillbaka vi kan se, vilket är mer än 350 år. Det har sannolikt funnits träd i området mycket längre än så. Under 1800-talet var trädtäcket glesare och marken betad. Boken har funnits i trakten hela denna tid.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Reservatets landområden täcks till stor del av bokskog där delar har mycket höga naturvärden, och andra delar håller på att uppnå den ålder då de blir intressanta för mer krävande arter. Högst naturvärden finns i nyckelbiotopen i östra delen av Hjärtared 1:17 (figur 4), ett område med lång kontinuitet av bokskog. Där växer skogen vid en sydvänd bergvägg på en brant västsluttning, och de äldre träden har uppnått en ålder där de är värdefulla som substrat för krävande mossor och lavar. Fem av bokarna har klassificerats som skyddsvärda träd. På bokarna finns rödlistade arter som liten ädellav (EN), bokkantlav (NT), bokfjädermossa (NT) och bokvårtlav (NT). Skogen har i denna del börjat få en intern dynamik där äldre bokar knäcks eller faller till följd av stormar i kombination med de angrepp av fnöskticka som bokarna i Halland ofta drabbas av, och yngre bokar kan skjutas i höjd i luckorna som de äldre träden lämnar. Här finns träd av olika ålder, mycket rikligt med död ved i form av liggande och döda stående stammar, och det finns viktiga strukturer som bohål och barksprickor. I denna del av reservatet tyder markfloran av tandrot, stinksyska och dvärghäxört på god mineraltillgång.

Värdefulla skogsbiotoper finns också väster om vägen längs Hjärtaredsjön där det finns skog med stort inslag av ekar som präglats av god ljusstillgång. Även i norra delområdet finns skogar med höga värden. De finns dels öster om kärret där det finns en bokskog med gamla, senvuxna träd och rikligt med signalarten platt fjädermossa dels i söder där ett

Figur 4. Nyckelbiotopen i östra delen av det södra området har rikligt med värdefulla strukturer som död ved, gamla träd, håligheter, block och klippväggar.

naturvärdesobjekt med äldre bok, ek, tall och enstaka lönn växer på en sydsluttning. I detta område (norra delområdets södra del) finns signalarter som platt fjädermossa, guldlockmossa och fällmossa.

Områdets naturvärden förstärks av element som klippväggar, fuktstråk och närheten till sjön som tillsammans bidrar till en hög luftfuktighet som gynnar många skyddsvärda epifyter. De blomrika gräsmarker som finns i omgivningens stränder och vägkanter bidrar till naturvärdena i reservatet genom att många insekter behöver både blomrika miljöer och skogarnas döda ved, savflöden och mulmrika håligheter. Vidare förstärks värdena i

Figur 5. Gammal senvuxen bok i norra området.

reservatet av att det finns boknyckelbiotoper med mycket höga naturvärden mellan reservatets två delområden. Dessa ingår i samma ekosystem som reservatets bokområden, där arter drar nytta av skogarna som helhet och där alla delar behövs för att naturvärdena ska kunna finnas kvar på lång sikt. Förhoppningsvis kan en del av arterna som idag endast finns utanför reservatet, exempelvis röd pysslinglav (VU), liten blekspik (VU), rosa lundlav (VU), koralltaggsvamp (NT) och skillerticka (VU), sprida sig till naturreservatet.

En stor del av de naturvårdsarter som hittats i naturreservatets skogar lever epifytiskt på stammar av bok eller på klippor. Flertalet arter är knutna till gamla träd och skuggiga och fuktiga miljöer. Exempel på sådana arter är liten ädellav (EN), bokkantlav (NT), bokvårtlav (NT) samt alla tre arter av fjädermossa som påträffas i länet (regionalt intressanta). Det är således viktigt att bevara en relativt tät bokskog, och att värna om riktigt gamla träd och dess efterträdare.

Öarna i Hjärtaredsjön är fågelskyddsområde pga att storlom häckat där sedan 1970-talet. Trädsiktet på öarna består framför allt av björk, tall och Salix-arter. Det är bara på den största ön, som heter Danmark, där det finns ek och några yngre bokar. Där finns även gott om död ved.

Hjärtaredsjön hyser flera naturvårdsintressanta kärlväxter: flotagräs (VU), klotgräs (VU), flytsäv (NT) och rödlånke (NT). Det är oklart om de finns i den del av sjön som är naturreservat.

Geologiska värden

Jordarten utgörs av morän med berg i dagen i östra delen. Berget utgörs av gnejs och granit. Det finns stråk av grönsten i området.

Kulturhistoriska värden

Området runt sjön utgörs av ett ålderdomligt kulturlandskap, och den norra delen ingår i Falkenbergs kommuns kulturmiljöprogram, område Hjärtared.

Friluftlivsvärden

Landskapet är vackert med skogen som går ner till sjön, och det finns många vackra miljöer att upptäcka i området med gamla träd, mossbevuxna lågor, branter och klippväggar.

Prioriterade bevarandevärden

Boskog och ekskog med gamla träd, träd med håligheter, savflöden, stamsprickor, liggande och stående grov död ved av lövträd och skyddsvärda arter har högsta prioritet.

2.4 Referenser

- Bengtsson, E. och Simonsson, G. 1995 - 2003. Historiskt kartöverlägg. Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Hallands län.
- Falkenbergs kommun. 2013. Kulturmiljöprogram för Falkenbergs kommun. ISBN 978-91-637-2985-0.
- Falkenbergs kommun. 2006. Naturvårdsprogram. Område 75 Hjärtaredsåns dalgång.
- Lantmäteriets handlingar för laga skifte, akt 13-ULL-31, Sjö nr 1, laga skifte 1868 samt akt 13-ULL-27, Öfra Hjertared nr 1, laga skifte 1861-1862.
- Länsstyrelsen i Hallands län. 2001. Områden av riksintresse för naturvård i Hallands län. Meddelande 2001:20.
- Länsstyrelsen i Hallands län. 2011. Inventering av makrofyter i några halländska sjöar (Stora Färgen, Ottersjön, Byasjön, Älvasjön, Humsjön, Hjärtaredsjön, Stegasjön) Meddelande 2011:3.
- Länsstyrelserna. 2024. GIS-verktyget Artsök vilket i sin tur hämtar fynd från flera databaser, bl.a. Artportalen, elfiskeregistret, sjöprovfiskedatabasen och musselportalen. Uttag juli 2024.
- Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de 300 senaste åren. Meddelande från statens Skogsförsöksanstalt volym 31, sidorna 171 - 300.
- Mossberg, B och Stenberg L. 2018. Nordens flora. Bonnier Fakta.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag.
- SLU Artdatabanken. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- SLU Artdatabanken. 2024. Artfakta. <https://artfakta.se>
- VISS. Vatteninformationssystem Sverige. Hjärtaredsjön WA89288790 <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA89288790>

3. Skötsel av området

3.1. Generella riktlinjer

Död ved

Ingen ved av lövträd eller tall får föras ut från reservatet, utan den ska lämnas så att mängden stående och liggande död och döende ved ökar.

Gran

På sikt bör det inte finnas mer än enstaka granar inom reservatet eftersom gran har negativ inverkan på värdena som reservatet avser att skydda. Gran konkurrerar ut lövträd, skuggar lövträdens stammar vilket gör att mossor, lavar och värmekrävande insekter får svårt att överleva samt påverkar områdets mark- och vattenkemi. Gran ska avverkas initialt, och därefter ska området hållas nära på granfritt genom återkommande fällning, röjning och ringbarkning.

Ek

Stora delar av området täcks av bokskog, men det finns också betydande inslag av ek. Boken är mycket konkurrenskraftig och riskerar att helt tränga ut eken. Det är därför lämpligt att fälla eller ringbarka bokar, granar och andra träd som riskerar att konkurrera ut enskilda ekar, dock inte på bekostnad av bokar med höga naturvärden. I de fall ekar hotas av träd som har höga naturvärden bör man spara de träd som på lång sikt bedöms bidra mest till områdets naturvärden.

Bete

Området väster om vägen, dvs skogen mellan vägen och sjön kan gärna betas. Det är idag gles skog, där delar ska öppnas upp ytterligare för att skapa utsikt över sjön. Det är möjligt att det är för lite gräs och örter för att hålla betesdjur men om det går är det positivt för strandzonens växter, och för trädens naturvärden. Det finns rödlistade arter som klockgentiana och rödlänke i andra delar av sjön som skulle kunna spridas hit om stränderna betas.

Veteranisering

Veteranisering får utföras på Sjö 1:2 och Hjärtared 1:4. Veteranisering är en naturvårdsmetod där man på yngre eller medelålders träd med motorsåg eller annat redskap skapar skador, strukturer, substrat och mikromiljöer som normalt bildas i mycket äldre träd. Syftet är att påskynda utveckling av död ved och andra gynnsamma strukturer, samt att gynna uppkomsten av innanröta, röthål, savflöden och senvuxna träd. Veteranisering av enstaka träd i ett likåldrigt bokbestånd påskyndar också förloppet mot en mer mångformig skog med träd av olika ålder och olika trädslag, där nya träd uppkommer i luckor som uppstått när äldre träd fallit.

Främmande arter

Om främmande arter upptäcks i reservatet, bör de bekämpas om de riskerar att påverka de naturvärden som reservatet avser att bevara. Bekämpning kan även ske om den främmande arten inte riskerar att påverka reservatets naturvärden men det finns nationellt eller internationellt intresse av att bekämpa arten, under förutsättning att det inte motverkar

reservatets syfte. Länsstyrelsen känner inte till några förekomster i området av arter som är upptagna på EUs lista över främmande invasiva arter, dvs arter som har krav på åtgärder.

Utsättning av arter

Det är tillåtet att sätta ut arter i reservatet om det behövs för att öka en arts möjlighet till långsiktig överlevnad nationellt eller regionalt men endast om det inte motverkar reservatets syfte, och endast om arten är hotad enligt den nationella rödlistan.

3.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i 5 skötselområden, se kartor på sidorna 19-21. Skötselområdena är indelade i avdelningar, vilket är områden med likartade egenskaper. Skötselområdenas namn börjar med den dominerande skötselåtgärden, därefter anges områdets målnaturtyp.

Skötselområde 1: Ingen åtgärd nu - ädellövskog

Avdelning: 5, 6, 7, 20, 23, 26

Areal: 6,1 hektar

Beskrivning: Ädellövskogar utan akut skötselbehov. Merparten av området är bokskog, men det finns betydande ekinslag i avdelning 6 och 7. Avdelning 5 utgörs av ung björkskog.

Mål: Ädellövskogar med stort inslag av gamla bokar och av död ved i form av stående och liggande stammar och grova grenar. Det bör finnas ek i delar av området (särskilt i avdelning 6 och 7), och ekarna bör ges förutsättningar att bli gamla. Det är önskvärt med inslag av andra lövträd eller tall, däremot bör det inte förekomma gran eller främmande trädslag i sådan omfattning att det påverkar naturvärden knutna till ädellövträd. Marken ska ha ostörd hydrologi.

Åtgärder:

- Granröjning vid behov, finns inget behov vid tidpunkten för skötselplanens tillkomst.
- Vid bristande föryngring av ek och bok bör sådd eller plantering ske. Man får då vidta de åtgärder som behövs för att plantorna ska utvecklas väl, t ex får hägn användas och man får röja runt plantorna.

Skötselområde 2: Avveckling av gran - ädellövskog

Avdelning: 0, 1, 2, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 25

Areal: 23,6 hektar

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av lövskog med inväxt av gran på plan mark och mark som sluttar åt väster. Merparten är idag bokskog av betydande ålder (80-150 år), men det finns ung alskog i avdelning 14 och ung björkskog i avdelning 1. Graninslaget varierar

mycket och är störst i avdelning 15, 16, 18 och norra delen av avdelning 0. I avdelning 15 och 16 bör granen tas bort snart, då den hotar bokar med höga naturvärden.

Äldst och ur naturvårdssynpunkt mest värdefull skog finns i avdelningarna 15, 16 och östra delen av 17. I dessa delar finns naturvårdsarter som liten ädellav (EN), bokvårtlav (NT), bokkantlav (NT) och grynig filtlav (NT) och det finns död ved i form av både lågor och högstubbar. Delar är klassad som nyckelbiotop. I avdelning 15 och 16 har många av träden fallit till följd av hög ålder och skapat luckor där nya träd etablerar sig. Här är skogen på god väg mot ett naturskogsliknande tillstånd. Här är markförhållandena förhållandevis näringsrika vilket märks på förekomsten av tandrot och stinksyska.

Mål: Ädellövskogar med stort inslag av gamla bokar och av död ved i form av stående och liggande stammar och grova grenar. Det är önskvärt med inslag av andra lövträd eller tall, däremot bör det inte förekomma gran eller främmande trädslag i sådan omfattning att det påverkar naturvärden knutna till ädellövträd. Marken ska ha ostörd hydrologi.

Åtgärder:

- Ta bort träd som hotar ekar i avdelning 14 och norra delen av avdelning 17, se karta 7.9 på sidan 31 samt instruktioner i generella riktlinjer. Detta ska göras snarast möjligt.
- Granen i avdelning 15 och 16 ska tas bort snarast. Den kan fällas eller ringbarkas.
- Granen i övriga avdelningar ska tas bort inom 10 år. Den kan fällas eller ringbarkas.
- Efter grannavverkningarna ska gran röjas vid behov.
- Vid bristande förnygring av ek och bok bör sådd eller plantering ske. Man får då vidta de åtgärder som behövs för att plantorna ska utvecklas väl, t ex får hägn användas och man får röja runt plantorna.

Skötselområde 3: Brunnshuggning – ekskog

Avdelning: 8, 10, 11

Areal: 2,9 hektar

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av skog med betydande inslag av ek där många ekar är trängda av bokar, björkar och andra trädslag. I avdelning 8 (mellan vägen och stranden) finns partier med ekar med vida kronor, dvs de har vuxit upp mer ljusöppet. Kronorna har börjat dö då ekarna är trängda av andra lövträd. I avdelning 10 finns grova ekar och hassel. Avdelning 11 har självföryngrats efter en avverkning. Här finns idag ungskog med enstaka ekplantor.

Mål: Lövskogar med betydande inslag av gamla ekar och av död ved i form av stående och liggande stammar och grova grenar. Det är önskvärt med inslag av hassel, andra lövträd eller tall, däremot bör det inte förekomma gran eller främmande trädslag i sådan omfattning att det påverkar naturvärden knutna till ädellövträd. Marken ska ha ostörd hydrologi.

Åtgärder:

- Ta bort träd som hotar ekar i hela skötselområdet (samt dessutom i delar av skötselområde 2, se karta 7.9 på sidan 31). Se instruktioner i generella riktlinjer.
- Avdelning 8 kan gärna betas, se generella riktlinjer.
- I området som är markerat som utsikt på karta 7.9 på sidan 31 kan en del träd och buskar tas bort för att skapa utsikt över sjön från vägen. Det gäller ett centralt parti där trädridån är smal och det finns björkar, alar, Salix och bladvass som skymmer. I detta område finns också ekar och bokar. Gamla ekar och bokar ska lämnas, liksom tillräckligt med unga ekar för att säkra framtida trädgenerationer.
- Löpande granröjning vid behov.
- Vid bristande föryngring av ek och bok bör sådd eller plantering ske. Man får då vidta de åtgärder som behövs för att plantorna ska utvecklas väl, t ex får hägn användas och man får röja runt plantorna.

Skötselområde 4: Avverkning av granplantering - ädellövskog

Avdelning: 3, 12, 13, 22

Areal: 2,6 hektar

Beskrivning: Granplanteringar i ålder 35-70 år.

Mål: Ädellövskogar som på sikt ska uppnå samma kvaliteter som i skötselområde 1. Avdelning 12 bör bli ekskog.

Åtgärder:

- Avdelning 3 avverkas senast 2040, det är markägaren som utför avverkningen. Fram till dess har markägaren rätt att gallra och sköta skogen. Om granen står kvar 2041 kan den lämpligen ringbarkas successivt för gradvis övergång till bokskog. Granen kan också avverkas, timret lämnas då till markägaren.
- Övriga avdelningar avverkas av förvaltaren så fort som möjligt, särskilt avdelning 12 och 13. Virket i dessa tillfaller staten.
- Avdelning 12 omförs till ekskog. Det är tillåtet att plantera, hägna, röja etc. Övriga avdelningar kan lämnas för naturlig föryngring. Om det inte lyckas har förvaltaren rätt att vidta åtgärder som plantering, sådd, röjning och hägning. Vidare får förvaltaren på sikt ta bort träd som hotar ekarna, se generella riktlinjer.
- Gran som kommer upp efter det att granplanteringen avverkats ska tas bort innan de riskerar att påverka naturvärdena.

Skötselområde 5: Övrigt

Avdelning: 4, 9, 19, 27-32

Areal: 22,3 hektar

Beskrivning:

Avdelning 4 är ett öppet men dikat kärr.

Avdelning 9 är en öppen gräsyta omgärdad av träd.

Avdelning 19 är vass i kanten av sjön.

Avdelning 27-32 är Hjärtaredsjön med öar. Delar ingår i fågelskyddsområde för häckning av storlom.

Mål:

Kärret kan med fördel återvätas.

Avdelning 9 bör hållas fri från vedartad vegetation och kan med fördel nyttjas för parkering och picknickbord.

Avdelning 19 samt 27-32 bör få utvecklas fritt. Öarna bör hållas lämpliga för storlom, vilka främst kräver att vattennivån inte höjs så att boet dränks eller sänks kraftigt så att fåglarna har svårt att komma i land.

Åtgärder:

- Kärret i avdelning 4 kan återvätas genom att diken runt det läggs igen. Detta får tidigast ske 2041. Skälet till att det inte kan göras direkt är att återvätningen riskerar att påverka en körväg som nyttjas för att sköta om granbeståndet intill, och denna ska avverkas av markägaren senast 2040. Om granen avverkas tidigare, kan man med markägarens tillstånd utföra återvätningen tidigare.
- Avdelning 9 bör hållas fri från vedartad vegetation.
- Om avdelning 8 (skötselområde 3) betas, kan avdelning 19 ingå i betesfällan.

4. Friluftsliv och turism

Beskrivning

Landskapet kring Hjärtaredsjön är mycket vackert och från reservatet får man fina utsikter över sjön. Stora delar av reservatet utgörs av gles lövskog på sluttande mark. Det är relativt lätt att röra sig i skogen nära vägen och lite mer krävande i branterna i öster. Det finns en badplats vid Hjärtaredsjön i anslutning till reservatet.

Buss 959 stannar vid Övre Hjärtared ca 300 meter söder om reservatet. Området nås också med bil, det går en väg rakt genom reservatet.

Mål

Besökare ska kunna njuta av naturen till fots, och känna till vilka naturvärden som finns i reservatet och vilka regler som gäller.

Åtgärder

- Informationstavlor bör placeras vid parkeringen, vid badplatsens parkering samt vid Sjö 1:2 på plats markerad på karta 7.8, s. 30.
- En mindre parkering kan iordningsställas på den öppna gräsytan där vägen går över sjön, se karta 7.8, s. 30. Här kan också ett picknickbord placeras.
- Det bör skapas utsikt över sjön från vägen på en kort sträcka, se karta 7.9, s. 31.

5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

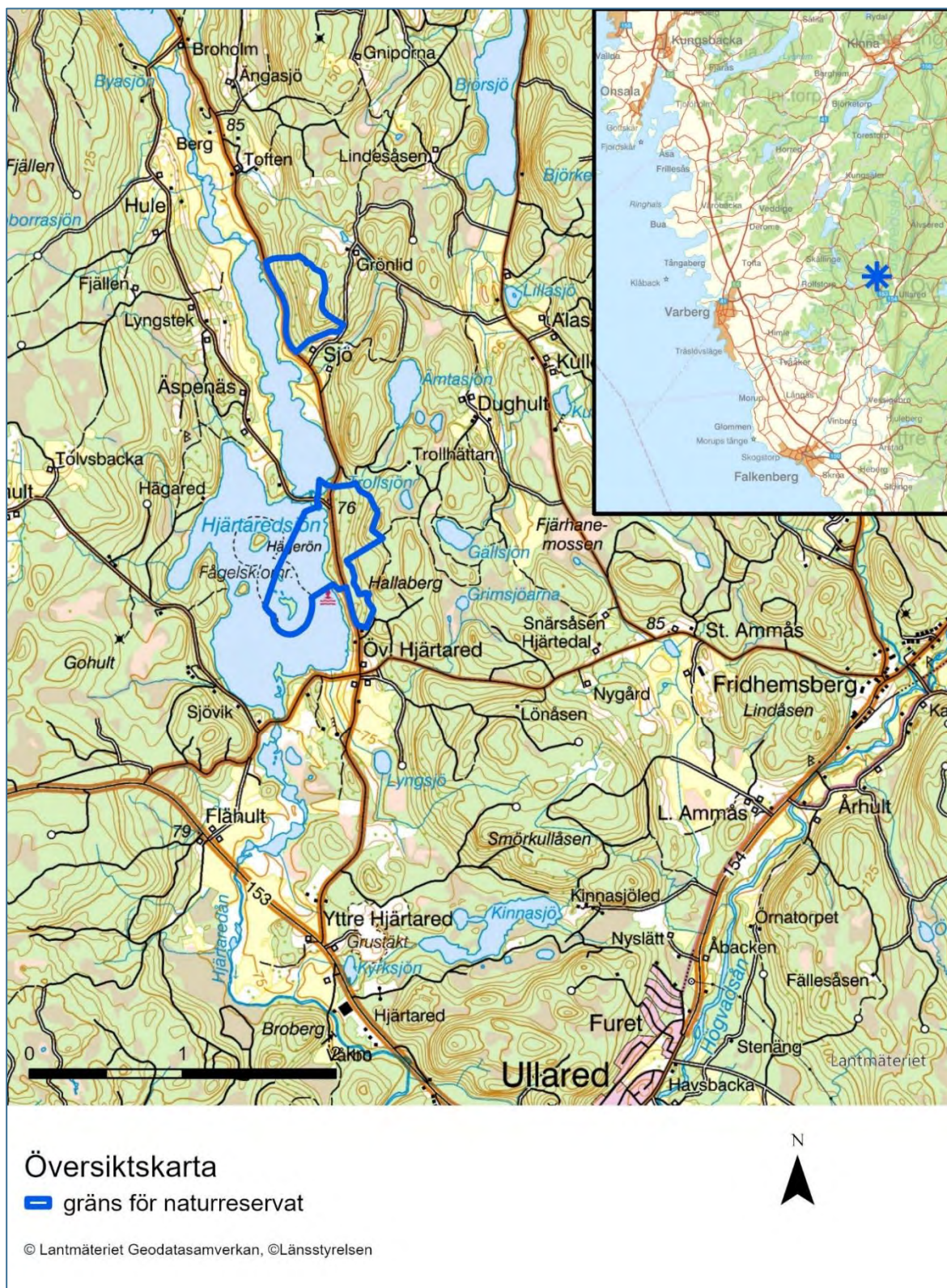
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritet 1 är högst, prioritet 3 lägst.

Skötselåtgärd	När	Område	Prioritet	Finansiering
Markera gränsen	Inom 2 år	-	1	vårdanslaget
Sätt upp informationsskyltar	Inom 3 år	-	2	vårdanslaget
Iordningställ parkeringsplats, gärna med picknickbord	Gärna inom 5 år	Skötselområde 5 (avdelning 9)	2	vårdanslaget
Utsiktsröjning	Inom 10 år	Skötselområde 3	3	vårdanslaget
Avverkning granplanteringar	Snarast	Skötselområde 4 (avdelning 12, 13, 22)	1	vårdanslaget
Avverkning av granplantering	Senast 2040	Skötselområde 4 (avdelning 3)	3	markägaren
Gran ringbarkas eller fälls	2041 om markägaren inte avverkat granen tidigare	Skötselområde 4 (avdelning 3)	2	vårdanslaget
Initial borttagning av gran i lövskog	Snarast	Skötselområde 2 (avdelning 15 och 16)	1	vårdanslaget
Initial borttagning av gran i lövskog	Inom 10 år	Skötselområde 2 (avdelning 0, 1, 2, 14, 17, 18, 21, 24, 25)	2	vårdanslaget
Återkommande borttagning av gran i lövskog	Vid behov	Skötselområde 1, 2, 3, 4	1	vårdanslaget
Brunnhuggning kring ekar	Inom 5 år	Skötselområde 3 och dessutom avdelning 14 och norra delen av avdelning 17	1	vårdanslaget
Plantering av ek	När granen avverkats	Skötselområde 4 (avdelning 12)	2	vårdanslaget
Plantering eller sådd av ek och bok	Vid bristande naturlig förnygring	Skötselområde 1, 2, 3, 4	2	vårdanslaget
Bete	Inom 10 år	avdelning 8 och 19	3	vårdanslaget eller markägaren
Hydrologisk restaurering av kärr	Tidigast 2041	Skötselområde 5 (avdelning 4)	3	vårdanslaget

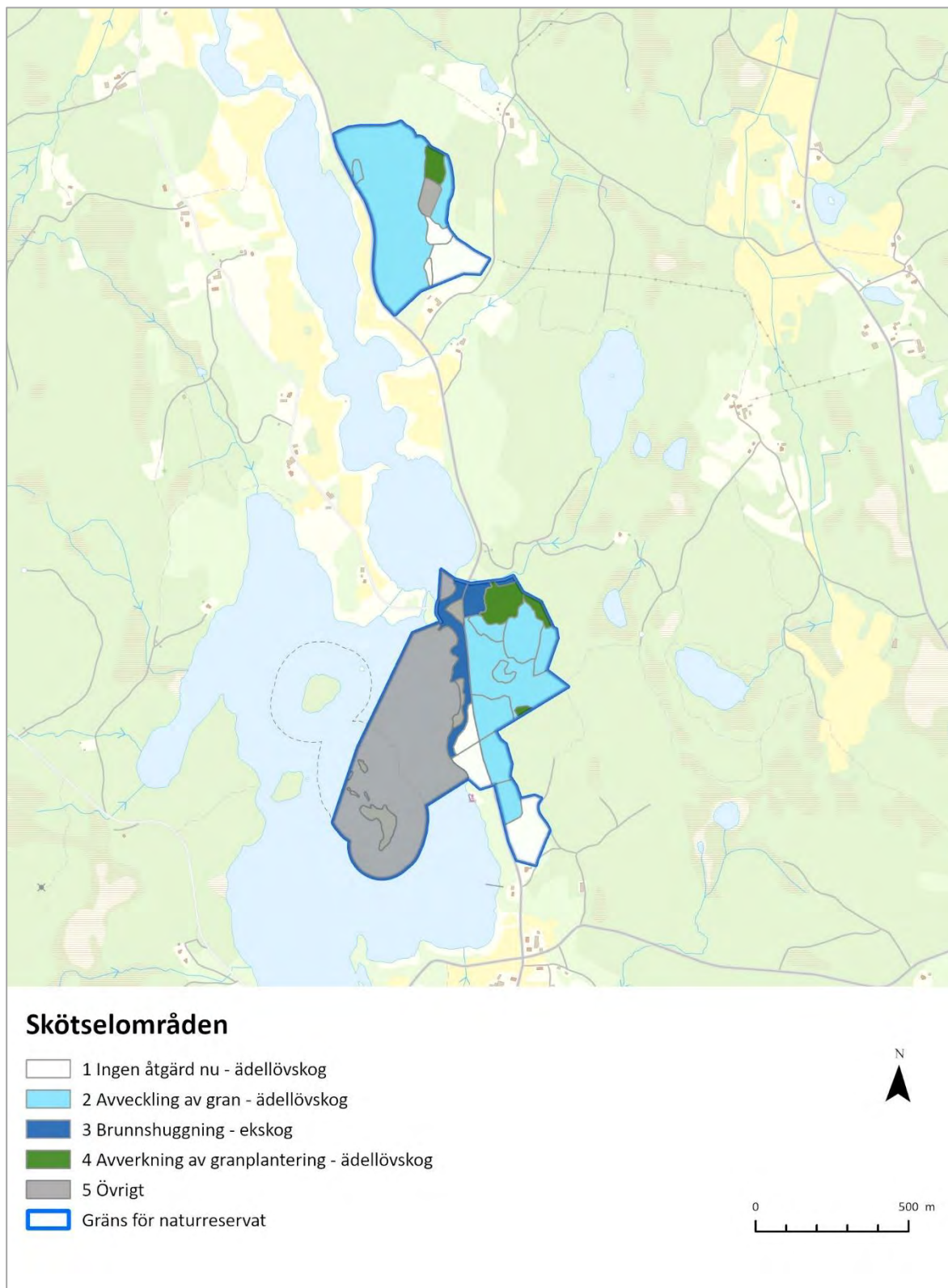
7. Kartor

7.1 Översiktskarta

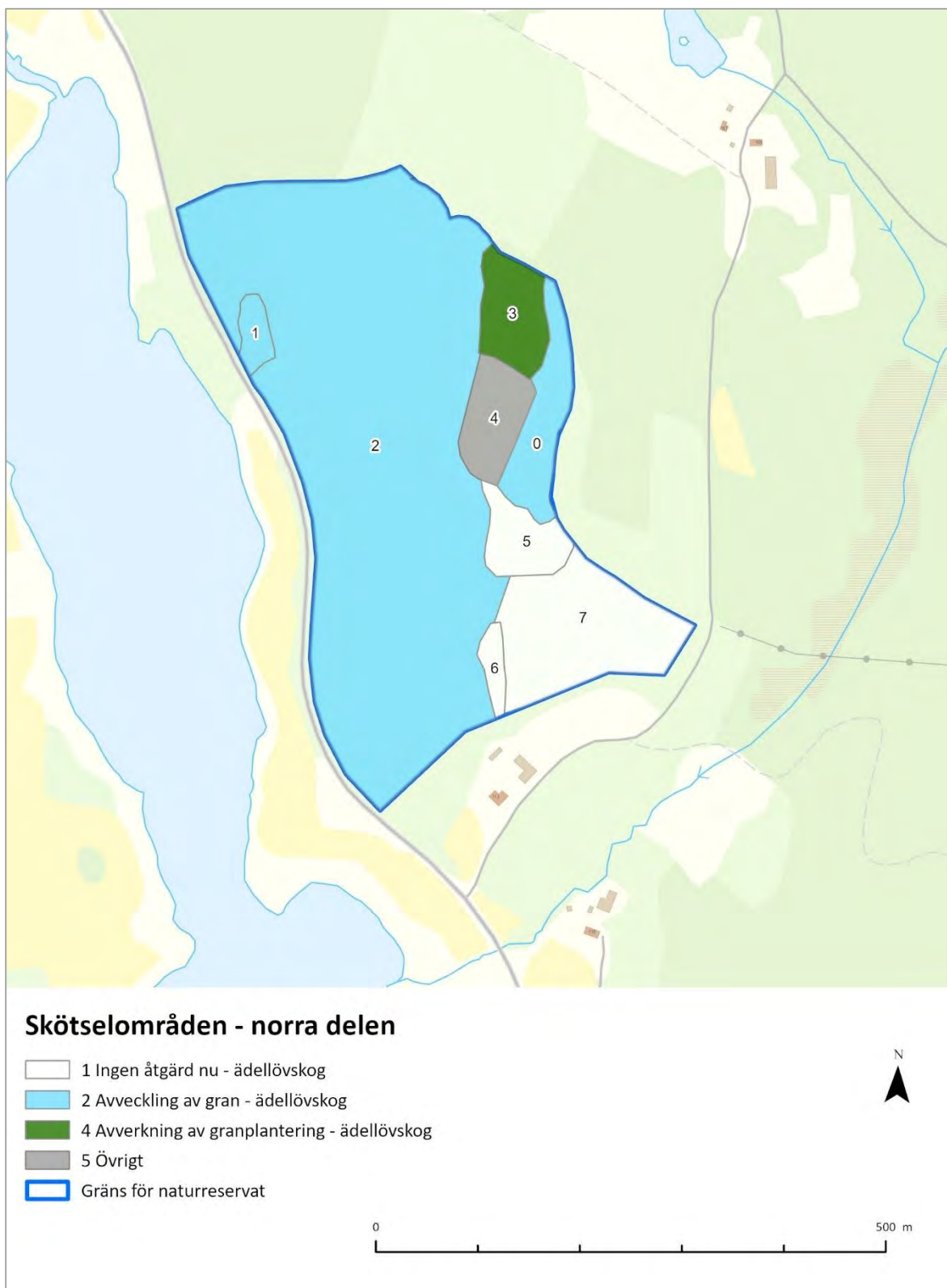

Översiktskarta som visar reservatets utbredning och läge.

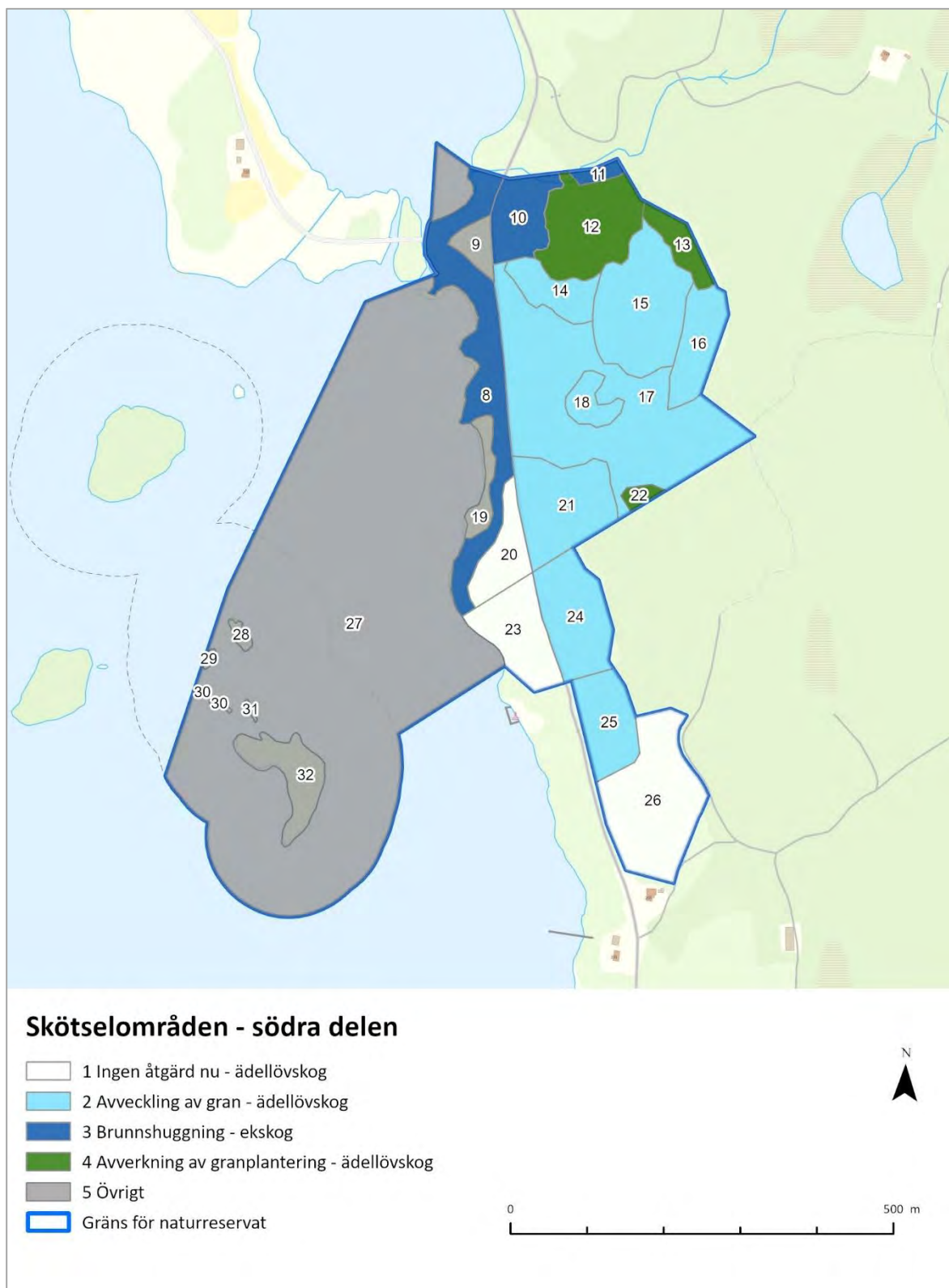
7.2 Skötselområden

Översiktskarta som visar skötselområdena.

Karta över skötselområdena i det norra området. Siffrorna på kartan är avdelningsnummer.

Karta över skötselområdena i det södra området. Siffrorna på kartan är avdelningsnummer.

Avdelningar - norra delen

Karta över avdelningarna i det norra området.

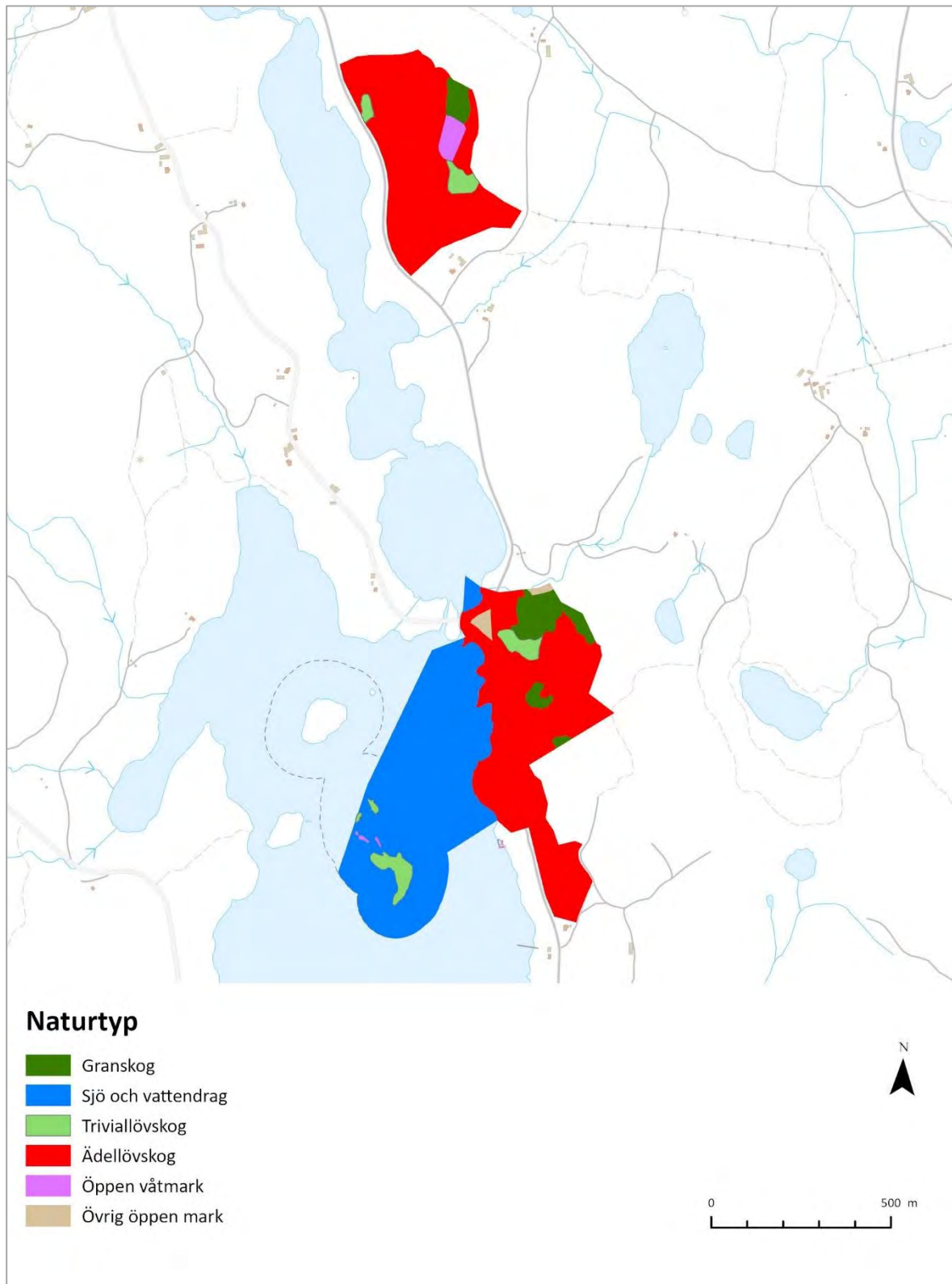
Avdelningar - södra delen

0 500 m

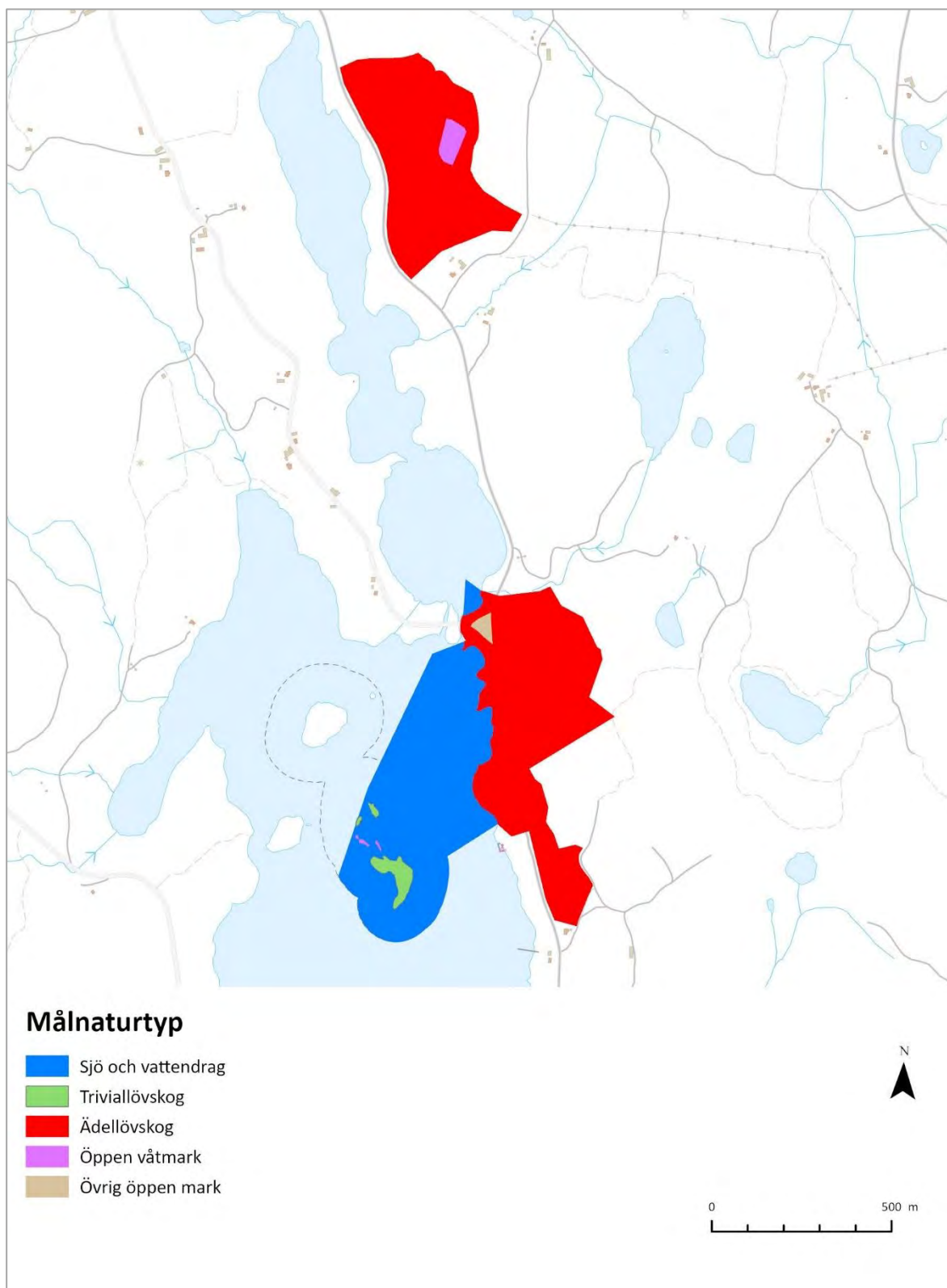
Karta över avdelningarna i det södra området.

7.3 Naturtypskarta

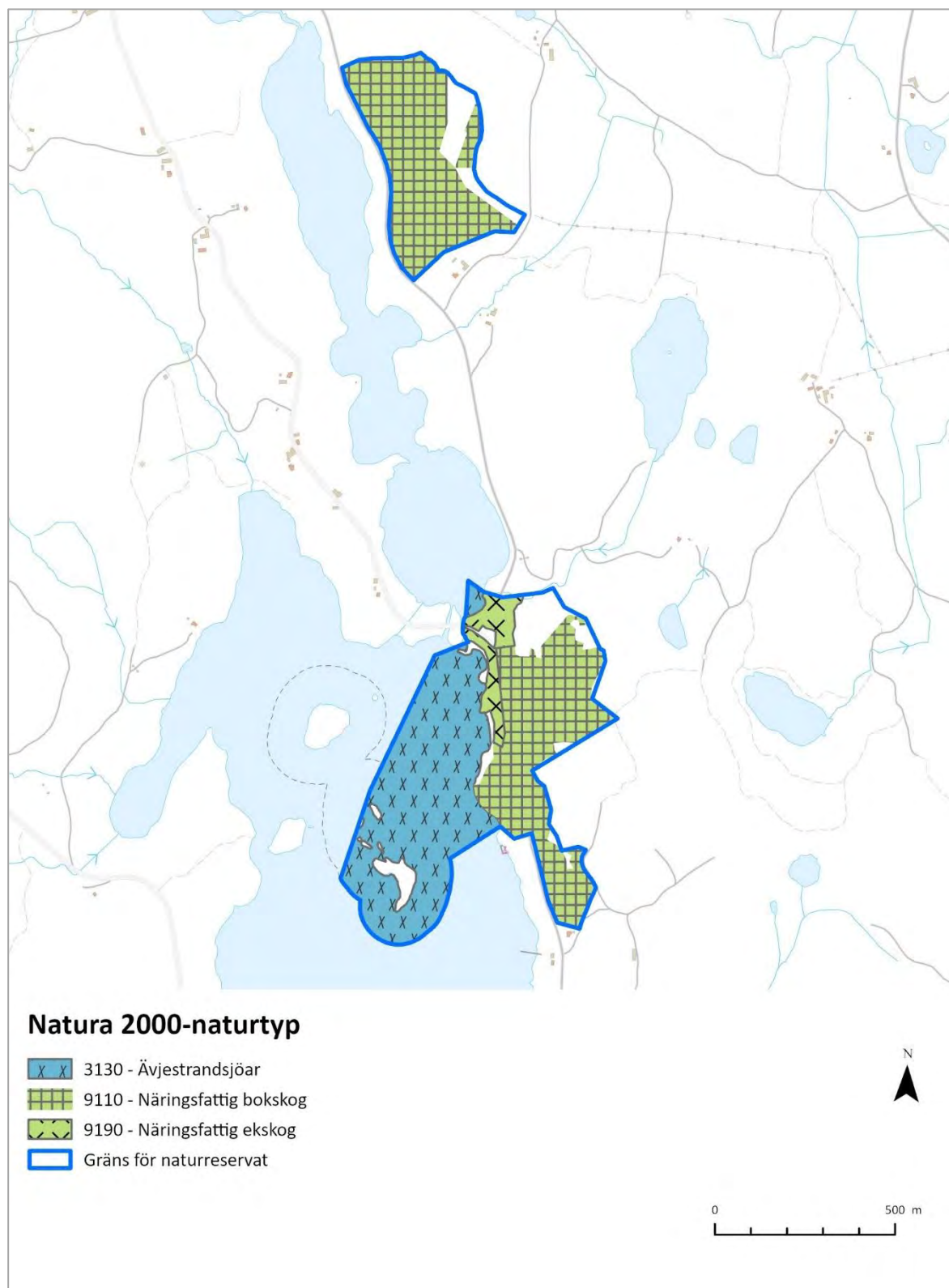
Karta över naturtyper vid reservatets bildande.

7.4 Målnaturtypskarta

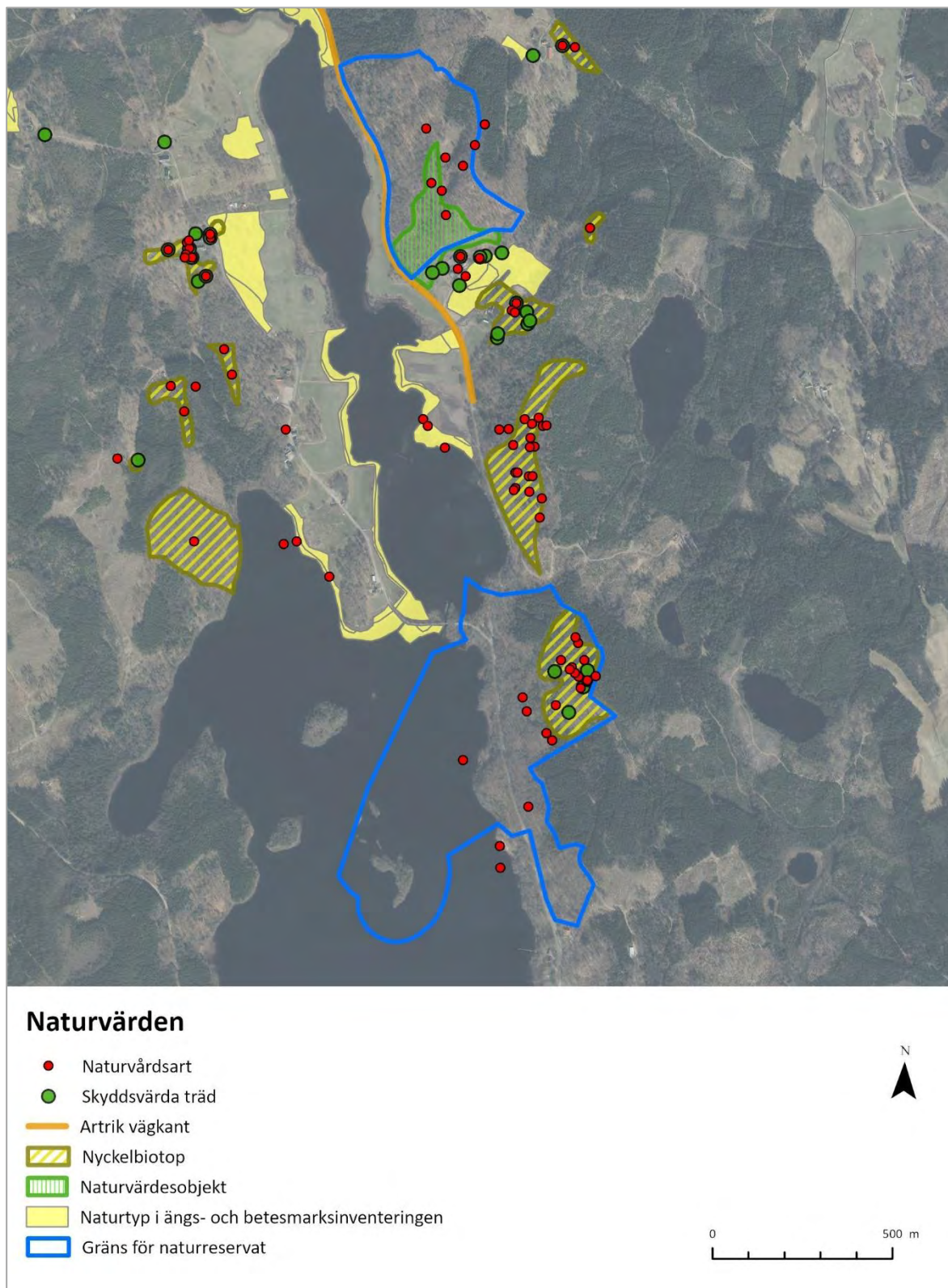
Karta över naturtyper som önskas, och som är målet med skötselplanen.

7.5 Naturtyper enligt Natura 2000

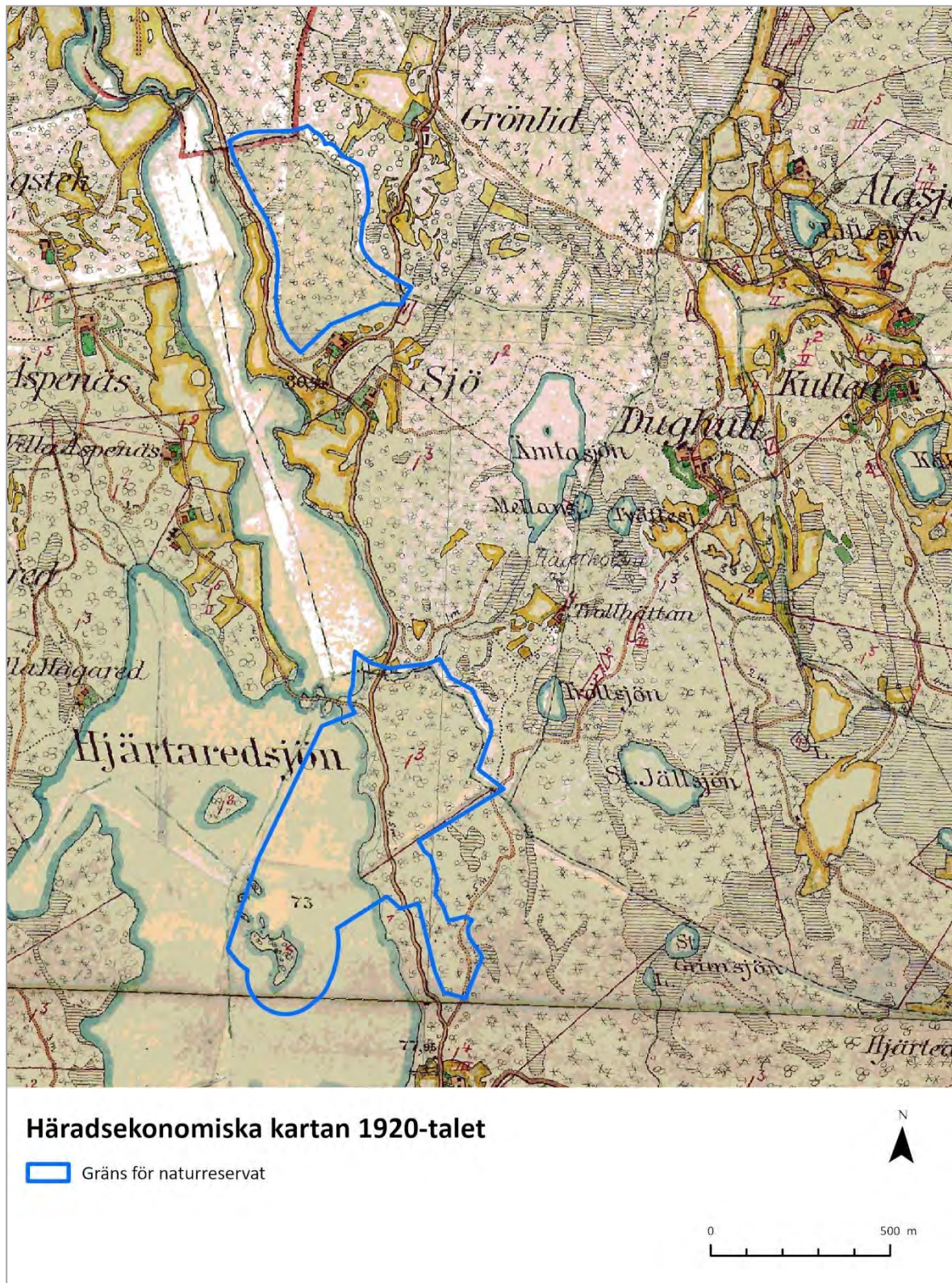
Karta över naturtyper enligt den naturtypsindelning som används i Natura 2000. Hjärtared ingår inte i Natura 2000.

7.6 Naturvärden

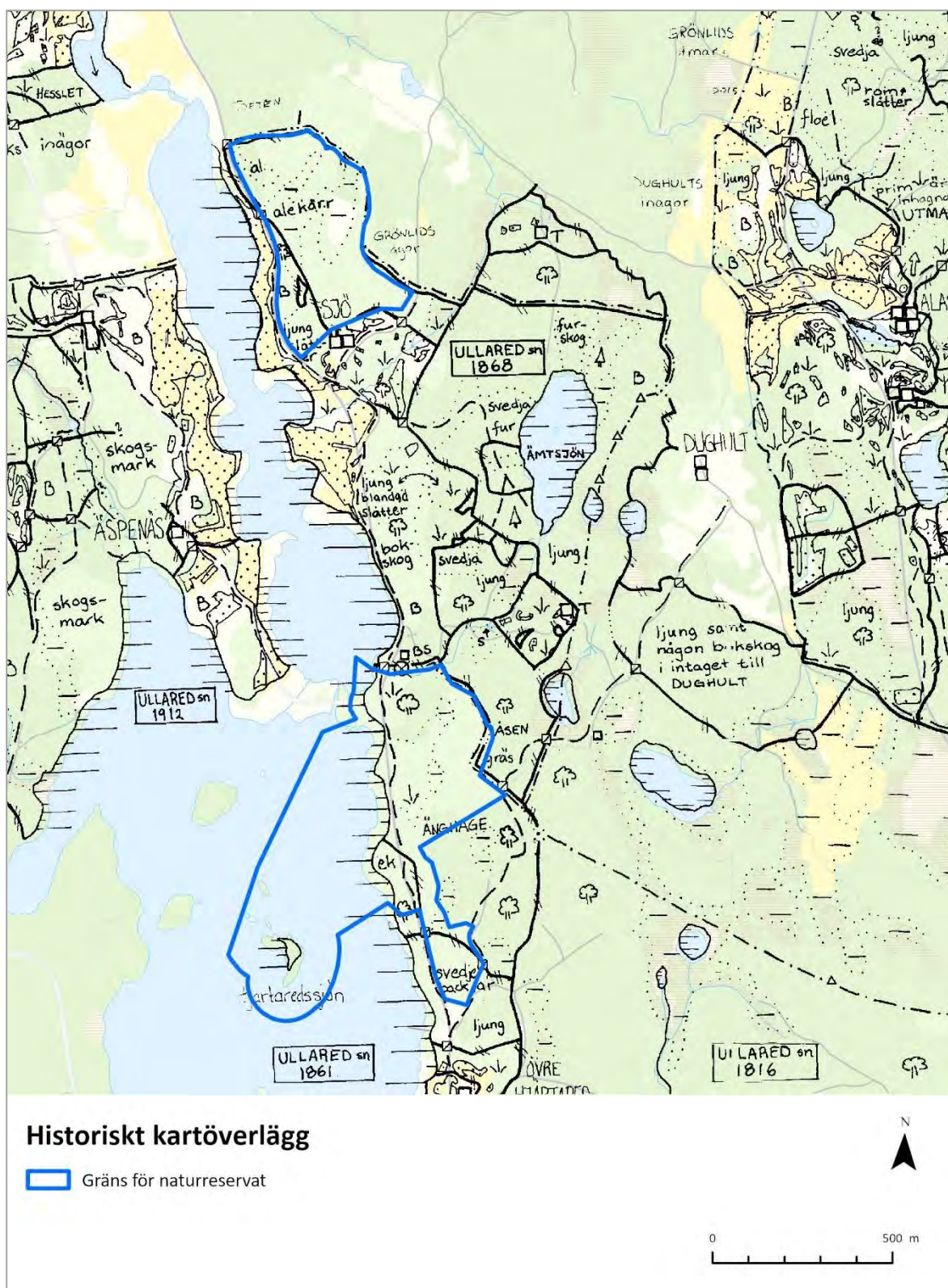

Karta över kända naturvärden vid reservatets bildande.

7.7 Historiska kartor

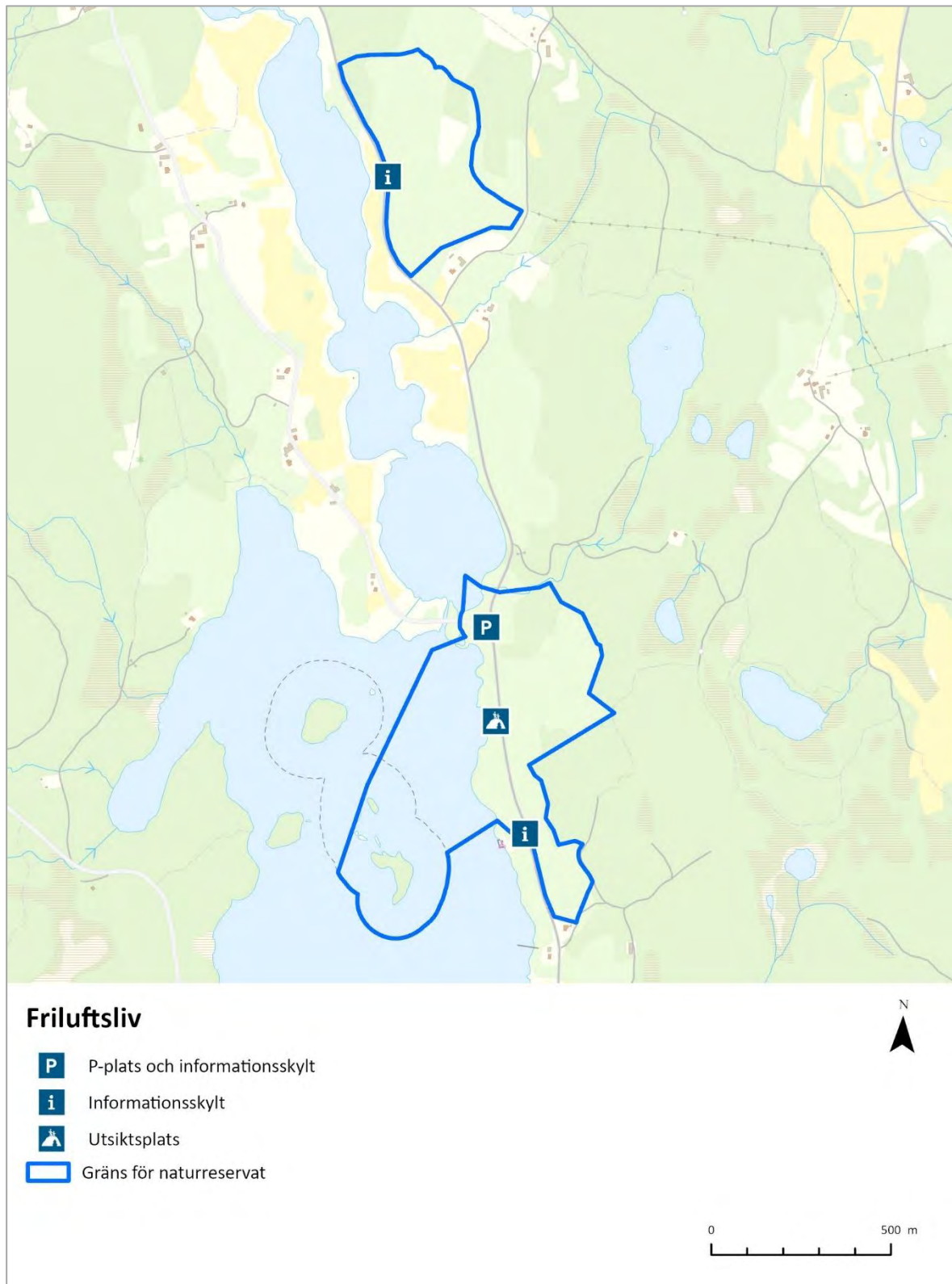

Den häradsekonomska kartan från 1920-talet visar att marken i reservatet var klädd av lövskog (o) med inslag av barr (*).

De historiska kartöverläggen som baseras på uppgifter från skiftet vid 1860-talet. Notera att det på södra området står änghage, ek och svedjebackar, på norra området står det al, alekär och ljungslätter. Boks-kog finns mellan områdena, sydväst och öster om området.

7.8 Friluftsliv

Karta som visar var anordningar för friluftslivet får anläggas.

7.9 Skötselåtgärder för ek och utsikt

Karta som visar var förvaltaren får skapa utsikt över sjön och var det ska göras åtgärder för att gynna ek.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Förteckningar över naturvårdsarter

Totalt finns uppgifter om 30 naturvårdsarter i naturreservatet. Ytterligare 41 naturvårdsarter av betydelse för naturreservatet har påträffats i närområdet (tabell 1). Särskilt många naturvårdsarter har påträffats i bokskogen som ligger mellan reservatets två delområden, och de bör på sikt kunna sprida sig in i naturreservatet. Vidare finns rödlistade kärlväxter i Hjärtaredsjön där flotagräs, flytsäv och rödlänke eventuellt finns inom reservatet.

Uppgifterna är hämtade från www.artportalen.se samt övriga databaser inom SBDI Svensk biodiversitetsinfrastruktur (<https://biodiversitydata.se>). Utöver uppgifterna nedan finns det sannolikt ytterligare rödlistade eller regionalt intressanta arter i området, som ännu inte observerats eller som ej kommit till Länsstyrelsens kännedom.

Rödlistade arter delas in i kategorier baserade på artens risk att försvinna från Sverige enligt ”Rödlistade arter i Sverige 2020, SLU ArtDatabanken”. Beteckningen regionalt intressant används av Länsstyrelsen i Halland och anger att arten har ett värde för naturvården regionalt, exempelvis ovanliga arter och signalarter.

Naturvårdsklassningarna är följande:

akut hotad (CR)
starkt hotad (EN)
sårbar (VU)
nära hotad (NT)
regionalt intressant (REG)

Tabell 1. Naturvårdsarter som antingen påträffats i reservatet eller som påträffats i närheten och bedöms kunna finnas även i reservatet. Om de endast påträffats utanför reservatet anges det i kommentarsfältet. De vetenskapliga namnen är i alfabetisk ordning inom varje taxonomisk grupp.

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds-klassning	Kommentar
Nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	Däggdjur	NT	Observerad 2007
Mustasch-fladdermus	<i>Myotis mystacinus</i>	Däggdjur	REG	Observerad 2007
Brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>	Däggdjur	NT	Observerad 2007.
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	Fåglar	NT	Häckning vid Hjärtaredsjön, senast 2023. Häskar vid sjöstränder med sten, grus och sand.
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2009
Kricka	<i>Anas crecca</i>	Fåglar	VU	Trolig häckning i trakten 2008
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	Fåglar	EN	Årlig häckning i byggnader utanför reservatet.
Mindre strandpipare	<i>Charadrius dubius</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2009
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2008
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2008
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2008, övervintrar i sjön
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	Fåglar	VU	Trolig häckning i trakten 2008
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten 2008. Lever i löv- och blandskogar. Behöver stor areal lövskog, och förekomst av gamla träd.

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds-klassning	Kommentar
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten, senast 2019. Häckar vid sjöar med busksnår och/eller bladvass, båda finns i reservatet.
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Fåglar	NT	Årlig häckning i trakten. Reservatet är en lämplig miljö.
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	Fåglar	REG	Häckar i sjön, lyckad häckning senast rapporterad 2019
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten 2008
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten, senast rapporterad 2008. Häckar i högstammig skog utan kraftig undervegetation.
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2008
Entita	<i>Poecile palustris</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten 2008. Är beroende av att det finns hålträd.
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	Fåglar	NT	Trolig häckning i trakten, senast 2023
Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Fåglar	REG	Trolig häckning i trakten 2009
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	Fåglar	NT	Häckar troligen i trakten, rapporterad 2008
Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	Kräldjur	REG	Observerad vid sjön 2009
Flytsäv	<i>Isolepis fluitans</i>	Kärlväxt	NT	Finns i sjön, oklart om den finns i reservatet. Växer bl.a. i näringsfattiga sjöar.

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds-klassning	Kommentar
Rödlänke	<i>Lythrum portula</i>	Kärlväxt	NT	Finns i sjökanten strax utanför reservatet, oklart om den finns i reservatet.
Bäckbräsma	<i>Cardamine amara</i>	Kärlväxter	REG	Observerad 1995 strax utanför reservatet
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	Kärlväxter	REG	Observerad flera gånger, senast 2023
Skogsbräsma	<i>Cardamine flexuosa</i>	Kärlväxter	REG	Observerad 1995 strax utanför reservatet
Skärmstarr	<i>Carex remota</i>	Kärlväxter	REG	Observerad flera gånger, senast 2022
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Kärlväxter	REG	Observerad 2003
Dvärghäxört	<i>Circaea alpina</i>	Kärlväxter	REG	Observerad 2011, 2018
Flotagräs	<i>Sparganium gramineum</i>	Kärlväxter	VU	Finns i sjön, oklart om den finns i reservatet.
Slät fjälllav	<i>Agonimia allobata</i>	Lavar	NT	En observation 2003 strax utanför reservatet på bok.
Orangepudrad klotterlav	<i>Alyxoria ochrocheila</i>	Lavar	NT	Observerad 1996 och 2003 strax utanför reservatet. Växter i fuktiga skuggiga skogar på blottad ved av bok.
Rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	Lavar	VU	Observerad 1996 och 2021 strax utanför reservatet. Växer i trädbestånd med lång kontinuitet och hög luftfuktighet på gamla stammar av bok och andra lövträd.
Liten lundlav	<i>Bacidina phacodes</i>	Lavar	NT	Observerad 1996, 2003 och 2021 strax utanför reservatet.

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds-klassning	Kommentar
				Föredrar gamla bokar i skuggiga skogar med lång kontinuitet.
Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	Lavar	REG	Observerad 1995 strax utanför reservatet
Bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	Lavar	NT	Observerad i och strax utanför reservatet, senast 2023. Växer på bok i skogar med hög luftfuktighet.
Violettgrå porlav	<i>Lepra multipuncta</i>	Lavar	NT	Observerad 2003 strax utanför reservatet på bok. Arten kan också växa på ek och andra trädslag.
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lavar	NT	Observerad 1996, 2003 och 2021 strax utanför reservatet på bok. Arten växer på lövträd i skogar med hög och jämn luftfuktighet.
Liten ädellav	<i>Megalaria laureri</i>	Lavar	EN	Observerad i och intill reservatet, senast 2021. Växer på bark av gamla bokar, på platser med hög luftfuktighet och skugga.
Stor knopplav	<i>Mycobilimbia pilularis</i>	Lavar	REG	Observerad 2003
Grynig filtlav	<i>Peltigera collina</i>	Lavar	NT	Observerad 1995, 1996 i och intill reservatet på bok. Arten förekommer på gamla lövträd i områden med hög luftfuktighet.
Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	Lavar	NT	Observerad på flera platser i och intill

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds-klassning	Kommentar
				reservatet, senast 2021. Växer på äldre bokar i gamla bokskogar.
Liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	Lavar	VU	Observerad 1996 strax utanför reservatet på ved av bok.
Traslav	<i>Scytinium lichenoides</i>	Lavar	REG	Observerad 2021
Röd pysslinglav	<i>Thelopsis rubella</i>	Lavar	VU	Observerad 2003 strax utanför reservatet på bok. Kräver gamla träd och hög luftfuktighet.
Havstulpanlav	<i>Thelotrema lepadinum</i>	Lavar	REG	Observerad strax utanför reservatet 2021
Mjölig klotterlav	<i>Zwackhia sorendiiifera</i>	Lavar	REG	Observerad 1996 och 2003 strax utanför reservatet
Olivklotterlav	<i>Zwackhia viridis</i>	Lavar	REG	Observerad 1996 strax utanför reservatet
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	Mossor	REG	Flera observationer, senast 2022
Sydlig kvastmossa	<i>Dicranum fulvum</i>	Mossor	REG	Observerad 2003, strax utanför reservatet
Klippfrullania	<i>Frullania tamarisci</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Snurrgrimmia	<i>Grimmia torquata</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>	Mossor	REG	Observerad 2003 och 2011
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	Mossor	REG	Observerad många gånger, senast 2023
Blåsfliksmossa	<i>Lejeunea cavifolia</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Kornbandmossa	<i>Metzgeria fruticulosa</i>	Mossor	REG	Observerad 2003
Platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	Mossor	REG	Spridd i området, senast observerad 2023

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Naturvårds- klassning	Kommentar
Grov fjäder- mossa	<i>Neckera crispa</i>	Mossor	REG	Spridd i området, senast observerad 2022
Bokfjädermossa	<i>Neckera pumila</i>	Mossor	REG	Spridd i området, senast observerad 2022
Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Alsidenmossa	<i>Plagiothecium latebricola</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Trädporella	<i>Porella platyphylla</i>	Mossor	REG	Senast observerad 2023
Räsvansmossa	<i>Thamnobryum alopecurum</i>	Mossor	REG	Observerad 2011
Atlantärgmossa	<i>Zygodon conoideus</i>	Mossor	REG	Observerad 2003 strax utanför reservatet
Korall- taggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	Svampar	NT	Observerad 2018 strax utanför reservatet på bok. Växter på lågor av gamla lövträd, främst på bok i fuktig, naturskogsartad skog.
Skillerticka	<i>Inonotus cuticularis</i>	Svampar	VU	Observerad 2003 strax utanför reservatet. Lever på bok.
Liten stink- svamp	<i>Mutinus caninus</i>	Svampar	REG	Observerad 2022